

Izzivi pred nami

7

Zapuščamo cono udobja
Kljub napovedanemu ohlajanju gospodarstva,
vsaj sedem razlogov za optimizem in samozavest

Ditka & Feri Lainšček

21. 11. 2019 ob 19.00

HOTEL JOŽEF

Rezervacije vstopnic sprejemamo na:
tel. št. **08 20 04 250** ali preko
e-pošte **info@hotel-jozef.si**.
Število prostih mest je omejeno.
Sponzor koncerta je Kolektor Sikom d.o.o.

Da se, ne?

Polona Rupnik,
odgovorna urednica revije

Uspeh ne pride čez noč, tudi če se marsikomu tako zdi. Zanj se je potrebno pošteno truditi. Vzemite pod drobnogled uspešne posameznike, pa naj bodo to gospodarstveniki, športniki, kulturniki ... Njihov skupni imenovalec je vztrajanje, odrekanje in trdo delo.

Ko je **Petra Majdič** leta 2010 na olimpijskih igrah v Vancouvru med ogrevanjem zletela s poledenele proge, je v njeni glavi odzvanjalo: *»To ne more biti konec! Ne bom obupala!«*. In ni. Z zlomljenimi rebri je v hudih bolečinah osvojila bronasto medaljo. Vsem je dokazala, da se da, če se hoče, in da se ne smemo predati, četudi situacija, v kateri smo, ni najlažja. *»Nič drugače ni v poslu,«* pravi psiholog **Matej Tušak** in dodaja, da zmagujejo tisti, ki so pripravljeni stopiti iz cone udobja in nenehno premagovati samega sebe.

Vztrajanje in trdo delo prideta še bolj do izraza v težkih trenutkih. Eno takih je, vsaj na poslovnem parketu, gospodarsko ohlajanje. Številne raziskave pritrjujejo, da smo na spremembe dobro pripravljeni – veliko, veliko bolje, kot ob zadnji recesiji leta 2009. Vemo, da se priložnosti nahajajo tam, kjer so drugim morda skrite. Imamo vrsto razlogov, da v svet stopamo samozavestno in optimistično.

»Imamo relativno stroškovno učinkovitost in smo konkurenčni znotraj Evropske unije,« meni predsednik nadzornega sveta Kolektorja Holding **Stojan Petrič**. *»Znamo se prilagajati in dobro komunicirati. Naša vrednota je usmerjenost v kupca. V Kolektorju temu sledimo že desetletja. Brez izpolnjevanja želja kupcev ne bi bili priča takemu razvoju in rasti, kot smo ju doživeli. Poleg vsega naštetega smo Slovenci zelo inovativni in imamo izjemne inženirje. Nikakor pa ob tem ne smemo pozabiti na dejstvo, da živimo v zelo varnem okolju.«* Situacije so vedno odvisne od tega, kako nanjo gledamo. Pozitivno ali negativno. Ali kot pravi **Gašper Sedej**, Kolektorjev aktualni najštipendist: *»Ni preprek, so le izzivi.«*

S pozitivno naravnostjo se da ogromno storiti. Tisti, ki razmišljajo pozitivno, kažejo raziskave, imajo boljšo samopodobo, premagujejo še tako težke probleme ter so uspešnejši. Za začetek obrnimo stavek 'Ne da se.' V 'Da se, ne?'

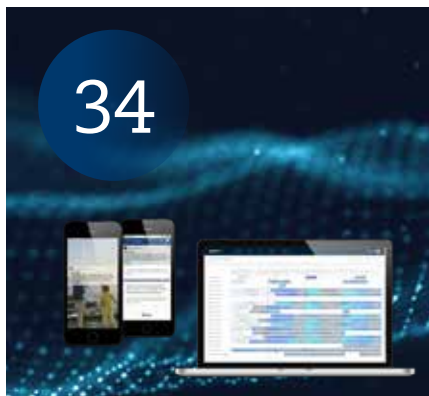
Kljub napovedanemu ohlajanju gospodarstva, vsaj sedem razlogov za optimizem in samozavest

Na spremembe smo dobro pripravljeni. Vemo, da se priložnosti nahajajo tudi tam, kjer so drugim morda skrite. Poleg tega imamo Slovenci in Kolektorjevci vrsto razlogov, da v svet stopamo samozavestno in optimistično.

Nikoli se ne predaj, četudi si na kolenih

Tako v poslu kot v športu zmagujejo tisti, ki so pripravljeni stopiti iz cone udobja in nenehno premagovati samega sebe. A kako? Formule za uspeh sta razkrila Petra Majdič, nekdanja vrhunška tekačica na smučeh, in priznan športni psiholog Matej Tušak.

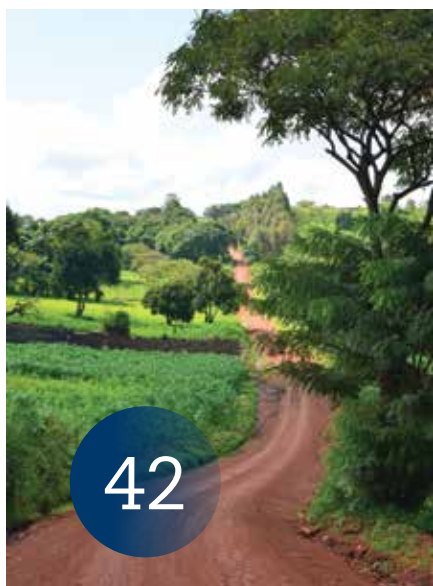
Z umetno inteligenco optimiziramo procese

Misija našega portfeljskega start-up podjetja Qlector je pomagati proizvodnim podjetjem hoditi po tanki črti med prevelikimi zalogami in zamudami. Zato so razvili platformo Qlector LEAP.

Preprek ni, so samo izzivi

Služba za kadre je pripravila 6. Dan znanja. Rdeča nit letošnjega dogodka je bilo medgeneracijsko (ne)sodelovanje. Razglasili so naj štipendista, naj mentorja in naj izobraževalca. Priznanja so prejeli Gašper Sedej, Mitja Hvala in Aljoša Jureš ter Marjeta Žonta.

Tudi Afrika je del našega delovnega vsakdana

Kolektor Turboinštitut je v Ugandi dobavil, montiral in zagnal že več kot osem elektrarn. V tej državi namreč več kot dve tretjini električne energije pridobijo iz vodne energije.

Kolektor Etra podpisala največjo pogodbo v zgodovini tovarne

Kolektor Etra je z družbo Fingrid, finskim sistemskim operaterjem prenosnega omrežja, podpisala pogodbo o dobavi sedmih 400-kilovoltnih transformatorjev. Na Finsko jih bodo dobavili do leta 2023. Posel je vreden dobrih 20 milijonov evrov.

Jesenski čas je poln raznolike hrane

Predniki niso poznali njene kemične sestave, vedeli pa so, da se največ zdravja skriva v najbolj aromatični in najbolj živo obarvani hrani ter v začimbah.

Zagnali smo proizvodnjo novega pogonskega sistema

Pogonski sistem, ki poganja tako imenovane 'trolling' motorje, namenjene v glavnem krmiljenju čolnov za športni ribolov, je uspešno integriran v sisteme blagovnih znamk Garmin, Lowrance in Torqeedo.

Kolofon

K magazin

Odgovorna urednica: Polona Rupnik
Izvršno uredništvo: FMR Media d.o.o.

Redakcija: Mediade d.o.o.

Lektoriranje: Barbara Bizjak

Grafično oblikovanje: Andrej Potočnik

Fotografije: Boštjan Berglez, arhiv Life Learning Academie, Martin Grazer, arhiv Kolektorja Etre, arhiv Kolektorja Koling, arhiv Kolektorja Sisteh, Manca Kovačič, Nejc Menard, arhiv Nastje Mulej, Jan Sedej, arhiv Gospodarske zbornice Slovenije, Alja Starc, Roman Šipič/Delo, Leon Vidic/Delo, Aleksander Žagar, www.lowrance.com

Naslovnica: WOAF

Izdajatelj: FMR Media d.o.o.

Tisk: Delo d.o.o.

Naklada: 7.800 izvodov

Revija izide štirikrat letno in je brezplačna.

ISSN 2591-2712

Kolektor Etra: beležimo 10-odstotno rast prometa

Druga polovica septembra je že tradicionalno rezervirana za prodajno konferenco podjetja Kolektor Etra. Poleg vodstva koncerna in podjetja se je udeležijo vsi področni prodajni zastopniki doma in v tujini ter predstavniki tehničnega in proizvodnega sektorja v družbi. Po besedah **Petra Novaka**, komercialnega direktorja in prokurista v Kolektorju Etra, je letošnje leto nedvomno zaznamoval eden največjih poslov v zgodovini podjetja. To je podpis

pogodbe s finsko družbo za prenos električne energije Fingrid za dobavo sedmih 400-kilovoltnih transformatorjev v vrednosti 20 milijonov evrov. Drugi mejnik je največji posel do zdaj podpisan v Španiji z Iberdrola v vrednosti več kot 5 milijonov evrov. Gre za največje energetske podjetje na svetu, ki ima letne prihodke večje od slovenskega bruto domačega proizvoda. »To je za nas poseben dosežek,« pravi Novak.

Osredotočili so se tudi na razvoj. Čaka jih kratkostični test na transformatorju moči 100 MVA za nizozemskega kupca, kar bo do zdaj največji Etrin transformator, testiran v mednarodnem laboratoriju. Zaradi posla s Fingridom morajo nadgraditi laboratorij in ga opremiti tako, da bodo transformatorje zanje lahko tudi uspešno testirali. Poleg omenjenega pa bodo prihajajoče mesece zaznamovale redne investicije v povečanje zmogljivosti – v sušilne peči, pa v izgradnjo

restavracije, ki so jo čakali vse od izgradnje nove tovarne za 400-kilovoltne transformatorje. Ta sicer ne bo prinesla dodane vrednosti k sami učinkovitosti proizvodnje, bo pa prav gotovo veliko prispevala k zadovoljstvu in počutju zaposlenih, pa tudi kupcev. Po Novakovi napovedi bo poslovanje družbe letos boljše od lanskega. Beležijo približno 10-odstotno rast prodaje. Tudi razpršenost na trgih je večja kot v preteklosti, kar povečuje stabilnost poslovanja.

Obisk finskega podjetja Energel Oy

Finsko podjetje Energel Oy je ob svoji 25. obletnici poslovanja obiskalo sedež podjetja Kolektor Etra. Energel Oy, ki je bilo ustanovljeno leta 1993, ima sedež in skladišče v Vantaani blizu helsinškega letališča, podružnice pa tudi v Estoniji in Latviji. Ukvarjajo se z uvozom opreme za srednjo in visoko napetost, materiala in sestavne dele za elektroniko in elektroindustrijo ter komponent za avtomatizacijo. Kolektor Etra s podjetjem Energel Oy posluje že od leta 2016 in je v tem obdobju z njihovo pomočjo na Finsko dobavila že več transformatorjev napetosti do 110 kV. V podjetju Energel Oy vsakih pet let delovanja proslavijo z obiskom enega od poslovnih partnerjev. Letos so svojo 25. obletnico proslavili z obiskom Slovenije, kjer so si med drugim ogledali tudi Kolektor Etra. V podjetju smo jim skozi ogled tovarne predstavili proizvodni program in proces izdelave transformatorjev.

Kolektor Ascom ima dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov

Na dnevih poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, ki jih soorganizirajo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Zavod za zaposlovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča ter Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v RS, je Kolektor Ascom prejel priznanje za dobro prakso s področja zaposlovanja invalidov. Priznanje so poleg Kolektorja Ascom prejeli še podjetji Kronoterm in Birografika Bori ter zaposlitveni center Zarja. Nagrada prejemnikom daje tudi pravico do uporabe logotipa 'invalidom prijazno podjetje'. Letošnje dvodnevno srečanje je bilo povezano s kampanjo združenja izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije z naslovom Za vse, ki je namenjena preprečevanju diskriminacije oz. zagotavljanju enakih možnosti.

Priznanji Referenca in Mentor idrijskemu Speedyju

Ob zaključku procesa Učehih se organizacij – tistih, ki omogočajo najboljši izkoristek potencialov zaposlenih, je Life Learning Academia podelila nacionalna priznanja. Prejemnik priznanja Referenca je ekipa Speedy, katere člani so **Bor Šturm, Uroš Žgavec, Grega Poljanec, Janez Petrič, Samo Stelzer, Tadej Mlinar, Tilen Klinc, Andraž Svetličič**, prejemniki priznanja Mentor pa njihovi mentorji **Klemen Petrič, Jernej Munih, Dejan Mrak in Rok Slokar**.

Ekipa Speedy je nastala s pričetkom šolsko-industrijskega projekta s sodelovanjem Gimnazije Jurija Vege Idrija in Kolektorja leta 2017, in sicer v sklopu razvoja nove tehnologije 3D-zobniške črpalke. Izziv je temeljil na hitri izdelavi minimalno sprejemljivega produkta za potrebe validacije izdelkov. Iz projektne naloge je ekipa uspela razviti tržno zanimiv produkt, ki temelji na storitvah, ki se lahko nadgradijo v končni izdelek. Ob prehodu v študentska leta pa so poskrbeli tudi za nasledstvo v naslednji generaciji dijakov. Prejemniki priznanja Mentor so mentorji, ki so pri projektu hitrega prototipiranja sodelovali od samega začetka. Ob upoštevanju prihodnjih kadrovskih potreb in kompetenc Kolektorja so izbrali ekipo in jo z usmerjanjem, coachingom, predajanjem strokovnega znanja ter izkušenj pripeljali do zaključka projekta.

Kolektor CPG bo gradil brv čez Sočo

Brv čez Sočo, ki bo južno od solkanskega Kajak centra postavljena na višini 73 metrov nad reko, dolga pa bo 120 metrov, je najobsežnejši infrastrukturni zalogaj projekta Isonzo-Soča. V okviru tega je predvidena izgradnja skupne čezmejne mreže kolesarskih in pešpoti vzdolž reke Soče ter ob državni meji od Solkana do Šempetra in Vrtojbe. EZTS GO je kot italijanska pravna oseba javnega prava za izvedbo del objavila razpis v Sloveniji po slovenski zakonodaji. Podpis pogodbe za izgradnjo brvi čez Sočo za pešce in kolesarje pomeni tudi premostitev pravne in administrativne ovire med državama. Projekt Isonzo-Soča se bo zaključil leta 2021, zanj pa so pridobljena finančna sredstva v višini 5 milijonov evrov.

Slovenija in Južna Koreja z novim sporazumom

Poslovno sodelovanje je bila ena od osrednjih tem pogovorov med obiskom častnega konzula Slovenije v Južni Koreji **Čunga Mong Vona**, predsednika korejske družbe Halla, v Sloveniji. Mong Von se je med svojim obiskom sestal z zunanjim ministrom **Mirom Cerarjem** in obiskal Idrijo, kjer je skupaj s **Stojanom Petričem**, častnim konzulom Južne Koreje v Sloveniji, predsednikom sosveta Kolektor Holding in predsednikom uprave družbe FMR, ter **Radovanom Bolkom**, predsednikom uprave koncerna Kolektor, podpisal dogovor o razvojnem sodelovanju. Za Južno Korejo, enajsto najmogočnejše gospodarstvo na svetu, avtomobili predstavljajo enega glavnih izvoznih produktov. Korporacija Mando, proizvajalka avtomobilskih komponent v lasti družbe Halla, je že zdaj eden večjih kupcev Kolektorjevih produktov, dogovor o razvojnem sodelovanju pa predstavlja pomemben temelj za tesnejše vezi v prihodnje. Dogovor je bil ob prisotnosti državnega sekretarja **Aleša Cantaruttija** z gospodarskega ministrstva sklenjen v obdobju vse tesnejšega gospodarskega sodelovanja držav. Izvoz Slovenije v Južno Korejo je namreč po podatkih statističnega urada lani obsegal 116,3 milijona evrov, uvoz iz Južne Koreje, predvsem vozil in jekla, pa 301,3 milijona evrov.

Srebrno nacionalno priznanje za inovacijo

Na Dnevu inovativnosti je Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) že 17. podelila nacionalna priznanja najbolj inovativnim podjetjem in inovatorjem v podjetjih ter javno raziskovalnih zavodih. To je najvišje priznanje inovativnim dosežkom slovenskih podjetij. Kot so povedali na GZS, se je z regionalnih ravni za priznanja na nacionalni ravni potegovalo 44 najboljših inovacij. Med njimi je bila tudi inovacija **Mateja Jurmana** iz podjetja Kolektor KFH, ki je za inovacijo Digitalna vizualizacija v delovnih procesih prejel srebrno priznanje. Kot pravi Jurman, je s pričetkom digitalne preobrazbe v industriji prišel tudi čas in možnost za spremembe v načinu izobraževanja kadra ter posredovanja ključnih informacij: »Video medij, 3D animacija ter obogatena resničnost so bistveni sklopi inovacije, ki zamenjuje papirno obliko navodil in prinašajo nov interaktiven način izobraževanja ter podajanja informacij. Povečana hitrost učenja, lažje dojetje postopka, kontekst 'ponovi kar vidiš', hitrost generiranja ter enostaven dostop do gradiva je zgolj nekaj pozitivnih lastnosti inovacije, za katero dnevno odkrivamo nove možnosti uporabe.«

Uspešno izvedli test hoje

V okviru programa promocije zdravja smo v sodelovanju z Zdravstvenim domom Idrija izvedli test hoje. Preizkus zajema hitro hojo v dolžini dva kilometra in predstavlja enostaven, natančen ter varen test vzdržljivosti, ki se ga lahko večkrat ponovi. Po preizkusu so udeleženci dobili poročilo o svoji telesni pripravljenosti ter napotke za ustrezno telesno dejavnost ter zdravju prijazno športno vadbo. Polurni odmik od delovnih obveznosti, obenem pa koristno vloženi čas v svoje zdravje in pridobitev povratne informacije o telesni pripravljenosti je zagotovo investicija, ki se v bodoče lahko vsakemu od udeleženi obrestuje. Test hoje bomo ponavljali dvakrat letno, kar je skladno s priporočili zdravstvene stroke. Dogodek napoveduje tudi začetek bolj intenzivnega sodelovanja s Centrom za krepitev zdravja idrijskega zdravstvenega doma, ki razvija različne programe v podporo našemu zdravju.

Kljub napovedanemu ohlajanju gospodarstva, vsaj sedem razlogov za optimizem in samozavest

Na spremembe smo dobro pripravljeni. Vemo, da se priložnosti nahajajo tudi tam, kjer so drugim morda skrite. Poleg tega imamo Slovenci in Kolektorjevci vrsto razlogov, da v svet stopamo samozavestno in optimistično.

1. V dobri kondiciji

Slovensko gospodarstvo je danes v boljši kondiciji kot je bilo pred 10 leti in je na ohlajanje gospodarstva bolje pripravljeno. Bisnode raziskava ugotavlja, da smo manj zadolženi in je poslovanje bolj stabilno.

2. Med top 10 v znanju na svetu

Po globalnem indeksu človeškega kapitala, ki ga objavlja Svetovni gospodarski forum (WEF), se Slovenci uvrščamo na 9. mesto med 130 državami

3. Narod inženirjev, inovatorjev in pionirjev

Na lestvici Innovation Union Scoreboard 2018 zasedamo mesto v drugi skupini t. i. močnih inovatorjev, kjer so tudi bolj razvite države od naše, kot je Nemčija. Kolektorjevci smo v letu 2018 k inovativnosti prispevali 5744 idej.

4. Zibelka umetne inteligence

Po poročanju Forbesa pot do prihodnosti umetne inteligence vodi preko Slovenije: smo država z največ raziskovalci umetne inteligence na število prebivalcev na svetu.

5. Varni, močni in svobodni

Na Gallupovi lestvici najvarnejših držav sveta smo Slovenci v vrhu med 10 najvarnejšimi.

6. Znamo si pomagati

V poročilu o dobrodelnosti, ki ga vsako leto pripravlja fundacija za dobrodelnost (CAF), Slovenija zaseda 47. mesto med 144 državami. Po zadnjih dobrodelnih akcijah bomo v naslednjih letih še višje.

7. Slovenija

Smo edina država na svetu, ki ima ljubezen zapisano že v svojem imenu. Ljubezen in predanost je čutiti tudi v tem, kar delamo.

Ali se je kriza »končno« že začela?

Ni dvoma, da z zmanjšanjem gospodarske aktivnosti, ki ga je Surs objavil 30. avgusta, tudi Slovenija sledi preostalim gospodarstvom evroobmočja, ki vse počasneje rastejo že nekaj časa, saj je gospodarstvo evroobmočja vrh v zadnjem ciklusu doseglo že konec leta 2017. Kljub opazni upočasnitvi rasti pa so od štirinajstih članic evroobmočja, ki so doslej objavile podatke, le tri v drugem četrtletju rasle hitreje od Slovenije, preostale pa počasneje.

Med najnovjšimi podatki o gospodarski aktivnosti zagotovo izstopata dva: opazno zmanjšanje trošenja države in velika pospešitev uvoza ter zato opazen negativen prispevek salda menjave s tujino k rasti domačega bruto produkta. Presenetljivo je, da najnovjši podatki o gospodarski rasti, razen pri državi, sploh ne kažejo omembe vrednega zmanjšanja prispevka k rasti nobene od komponent trošenja v primerjavi z nekaj predhodnimi četrtletji, ne domačih ne tujih. Še več, desezonirane medletne stopnje rasti bruto investicij in izvoznega trošenja so se zvišale celo opazno bolj, trošenja prebivalstva in države pa enako kot domači produkt.

Na prvi pogled se torej zdi, da narava zaustavljanja aktivnosti, ne v evroobmočju ne v Sloveniji, ni nič kaj krizna oziroma je precej drugačna, kot se pričakuje in komentira že nekaj časa. Zaviranje rasti namreč zagotovo opazno odstopa od pričakovanih posledic možnih scenarijev carinske vojne (namreč hitrega krčenja oziroma blokiranja izvoza), ki se kar sami vsiljujejo ob vse intenzivnejšem povečevanju carinskih in necarinskih ovir (še zlasti med Kitajsko in ZDA) ter siceršnjem ameriškem rušenju pravil poslovanja na svetovnih trgih. Gospodarska rast v Sloveniji se je zaradi tega doslej, za mnoge opazovalce in komentatorje, še posebno tiste, ki so »zgrešili« krizo leta 2009, nekako »prepočasi« zmanjševala. Mnogi namreč že skoraj dve leti napovedujejo ali vsaj pričakujejo novo krizo, ki naj bi izbruhnila zaradi različnih dejavnikov: carinske vojne, brexita, kreditnega balona v Aziji ipd. ali pa domače neučinkovitosti zaradi, na primer, prevelike obdavčitve dela. Kolapsa proizvodnje pa od nikoder.

Drugačna narava pešanja gospodarske aktivnosti

Drugačnih mnenj o naravi sedanjega pešanja gospodarske aktivnosti ni veliko, pa tudi precej manj zanimiva so za navadno občinstvo. Tako verjetno tudi Nouriel Roubini, kot eden zelo redkih ekonomistov, ki so pravočasno in pravilno ocenili nevzdržnost velike umiritve (»great moderation«) pred letom 2009, zaman dokazuje, da se tokratna kriza ne bo začela tako kot tista leta 2009, torej z nenadnim kolapsom izvoznega povpraševanja, temveč z dolgoročnejšim trganjem proizvodnih povezav, povečevanjem stroškov, padanjem kakovosti ipd., torej na ponudbeni strani, in da bodo posledice verjetno precej bolj podobne tistim po naftnem šoku v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja kot tistim po letu 2009.

Izvoz

na enoto BDP, desezonirane vrednosti, normirano na 2014/I=1

Trošenje gospodinjstev

na enoto BDP, desezonirane vrednosti, normirano na 2014/I=1

Trošenje države

na enoto BDP, desezonirane vrednosti, normirano na 2014/I=1

Bruto investicije

na enoto BDP, desezonirane vrednosti, normirano na 2014/I=1

Uvoz

na enoto BDP, desezonirane vrednosti, normirano na 2014/I=1

Še precej manj so zanimivi pogledi tistih, ki v sedanjem pešanju gospodarske rasti sploh ne vidijo krize, temveč le normalno ohlajanje gospodarstva po več kot petletnem obdobju hitre rasti. Zato v zadnjem sporočilu Sursa o gospodarski rasti za navadno občinstvo ne more biti zanimivo kaj več kot podatek o velikosti zmanjšanja gospodarske rasti (pa še ta le, če je dovolj velik). Drugače je seveda z nosilci ekonomske politike. Ob nekaterih objavljenih podatkih se namreč zanje postavljajo zanimiva vprašanja, tako glede narave sedanjega pešanja gospodarske aktivnosti v Sloveniji kot njihovih potez v bližnji prihodnosti.

Manj trošenja države in povečanje uvoza

Za vsakodnevno delo nosilcev ekonomske politike je zagotovo zelo poučno, da so s krčenjem trošenja države prispevali k zmanjšanju gospodarske aktivnosti v drugem četrtletju (glede na dejansko rast v prvem četrtletju oziroma glede na predvideno rast v vsem letu) približno do polovice. To bi namreč lahko bil oportunitetni strošek vzdrževanja javnofinančnega salda znotraj okvirov slabo (!) kalibriranega fiskalnega pravila. Še zlasti ker so v sedanjem obdobju vse bolj suhih krav, v evroobmočju države v povprečju zmanjšale svoje trošenje relativno manj kot v Sloveniji.

Za razumevanje narave pešanja gospodarske aktivnosti je še posebno zanimiv drugi omenjeni »štrleči« podatek iz Sursovega poročila o gospodarski rasti. Nosilec ekonomske politike namreč omogoča lažjo identifikacijo (uvoznega »kanala«) mehanizma pešanja gospodarske aktivnosti. Zaradi krepke in skoraj nespremenjene rasti trošenja prebivalstva, bruto investicij in izvoza se namreč postavlja vprašanje, zakaj sočasno pospešujejo zaloge in še bistveno bolj uvoz (medletna rast uvoza blaga se je v drugem četrtletju letos skoraj podvojila). Zato se je, kljub pospešitvi izvoza, opazno zmanjšal saldo menjave s tujino in zato tudi rast domačega produkta.

Ali je to le začasna sprememba? Do te pospešitve je namreč prišlo ravno v času, ko so propadla prva trgovinska pogajanja med ZDA in Kitajsko in so se začele uresničevati carinske grožnje, zelo zaostrijo pa se je tudi administrativno omejevanje poslovanja visokotehnoloških kitajskih podjetij (na primer Huawei) v ZDA. Eno in drugo bi namreč lahko zaradi dodatne negotovosti sprožilo preventivno povečevanje uvoza in ustreznih zalog uvoznega reprodukcijskega materiala.

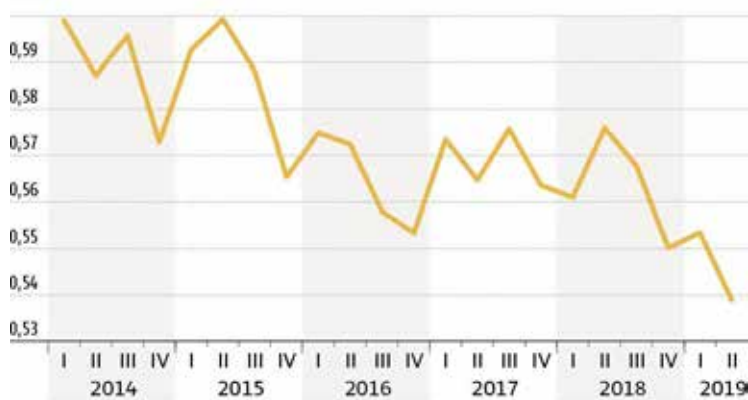
Čas po letu 2013 lahko glede na dinamiko skupnega uvoza razdelimo v štiri obdobja oziroma faze. Do konca leta 2015 je uvoz rasel približno tako hitro kot gospodarska aktivnost, do prvega četrletja 2017 je nato močno pospešil (prehiteval je domači produkt za okoli sedem odstotkov na leto) ter se nato do leta 2018/III umiril (rasel je le dva odstotka na leto hitreje od domačega produkta) in od takrat znova izrazito pospešil. Omenjene spremembe v dinamiki uvoza so bile v resnici posledica divergentnega gibanja uvoza reprodukcijskega materiala in uvoza potrošnih dobrin, tudi avtomobilov. Delež prvega v celotnem uvozu se je sistematično zmanjševal, drugega pa enako hitro povečeval, medtem ko je uvoz opreme, strojev in transportnih naprav le spremljal rast skupnega uvoza (njegov delež je ostal nespremenjen).

Izziv: obvladovati povpraševanje uvoza potrošnih dobrin

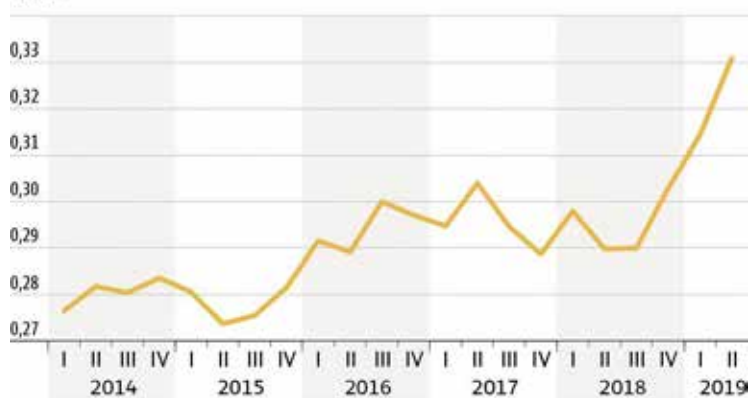
Takšno izrazito spreminjanje obsega in še zlasti strukture uvoza dokumentira, da se je po letu 2013 začela opazno spreminjati (namreč povečevati) uvozna vsebina končnega trošenja. Zato se je, kljub približno enako hitremu naraščanju komponent končnega trošenja, uvoz pospešeno povečeval, dinamika domačega bruto produkta pa umirjala. Sklenemo lahko, da opazno povečevanje zalog ni bilo posledica preventivnega povečevanja uvoza reprodukcijskega materiala, saj je ta naraščal skoraj enako hitro kot domači bruto produkt; če že, je zaloge povečevalo preventivno povečevanje uvoza potrošnega blaga.

Karkoli je že v ozadju sedanjega pešanja rasti gospodarstva v večjem delu sveta in evroobmočja, zagotovo ne bo obšlo tudi slabih štirih promilov evrskega gospodarstva, ki ga predstavlja slovensko gospodarstvo. Zato bi morali biti spremljanje in razkrivanje za Slovenijo specifičnih značilnosti pešanja gospodarske aktivnosti ključni za pravočasno in odmerjeno ukrepanje (z že sicer skromnim instrumentarijem) nacionalne ekonomske politike za zmanjšanje potencialnih škod. V nasprotnem primeru so namreč potencialne škode v celoti odvisne od odpornosti gospodarskih enot, torej podjetij, finančnih institucij in gospodinjstev. Ta je sicer bistveno večja kot pred leti, vendar je njen domet brez ustrezne makroekonomske koordinacije (zaradi večjih frikcij) veliko manjši v primeru opaznega poslabšanja gospodarskih dosežkov.

Uvoz reprodukcijskega materiala delež

Uvoz blaga za potrošnjo delež

Zapuščamo cono udobja

Razmere v svetovnem gospodarstvu, aktivnosti na izvoznih trgih, gibanje cen surovin, dogajanja na valutnih trgih, trgovinske vojne in še bi lahko naštevali, vse to vpliva ne samo na stanje v državi pač pa se odraža tudi pri poslovanju podjetij. Hitre spremembe, ki smo jim priča, od podjetij 'zahtevajo' hiter odziv in prilagajanje poslovnih modelov.

Združenje Manager je med svojimi člani preverilo, ali zaznavajo gospodarsko ohlajanje: 59 odstotkov anketiranih ni zaznalo upada naročil v 2019, med tistimi, ki so, pa jih je največ, 61 odstotkov, odgovorilo, da je upad do 10-odstoten. Na morebitno krizo so podjetja danes bolje pripravljena kot na prejšnjo, le 15 % jih je izpostavilo, da ne.

Kljub napovedanemu ohlajanju gospodarstva, smo na spremembe dobro pripravljeni. Slovensko gospodarstvo je danes v boljši kondiciji kot je bilo pred 10 leti. Bisnode raziskava namreč ugotavlja, da smo manj zadolženi in je poslovanje bolj stabilno.

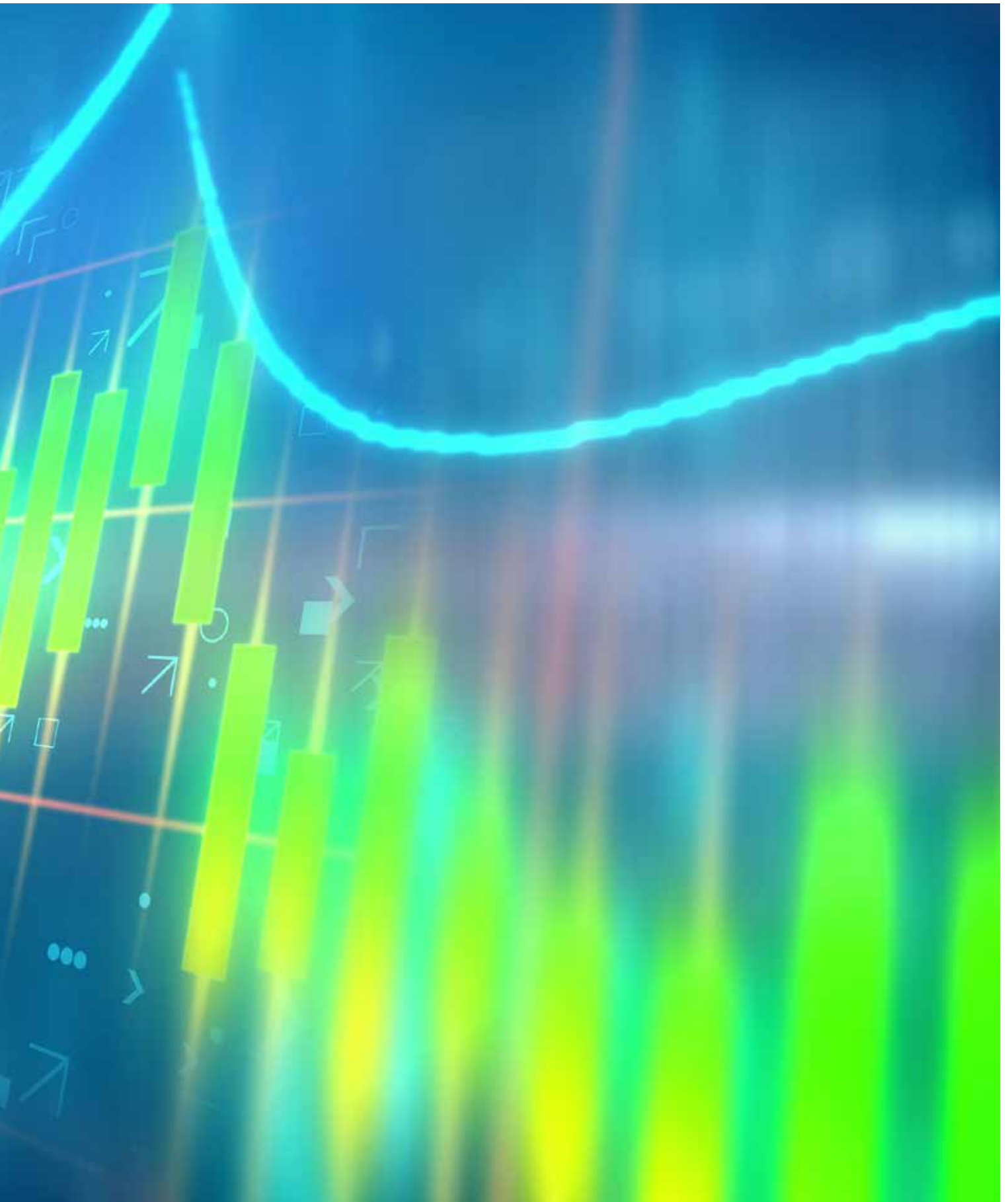
Vemo, da se priložnosti nahajajo tudi tam, kjer so drugim morda skrite. Slovenci imamo vrsto razlogov, da v svet stopamo samozavestno in optimistično.

»Imamo relativno stroškovno učinkovitost in smo konkurenčni znotraj Evropske unije,« je zbranim na konferenci Izvozniki 2019 povedal predsednik nadzornega sveta Kolektorja Holding **Stojan Petrič** in oddal: »Znamo se prilagajati in dobro komunicirati. Naša vrednota je usmerjenost v kupca. V Kolektorju temu sledimo že desetletja. Brez izpolnjevanja želja kupcev ne bi bili priča takemu razvoju in rasti, kot smo

ju doživeli. Poleg vsega naštetega smo Slovenci zelo inovativni in imamo izjemne inženirje. Nikakor pa ob tem ne smemo pozabiti na dejstvo, da živimo v zelo varnem okolju.«

»Dodana vrednost je v proizvodih, jutri pa bo še večja v storitvah,« je še povedal Petrič in dodal, da je naš potencial v malih in srednje velikih podjetjih. »So inovativna, prilagodljiva, fleksibilna, imajo pogum in motivacijo.«

»V tekmi z najboljšimi bodo zmagali tisti, ki bodo v ospredje postavili človeški kapital in ključna trenda, katerima smo priča: digitalizacijo in trajnost. Uspešno gospodarstvo mora biti naloga vseh deležnikov v družbi, saj, kot sem že večkrat poudaril, so uspešna podjetja edina pot do družbene blaginje,« pa je na Managerskem kongresu dejal predsednik Združenje Manager **Aleksander Zalaznik**.

Nas bo recesija naučila zavestno razmišljati in delovati?

S kognitivno revolucijo pred 70 tisoč leti smo ljudje razvili možgane, ki porabijo 25 odstotkov vse energije v mirujočem stanju. Več kot katera koli druga žival!

Če je pračlovek v savani našel drevo, polno sladkih sadežev, se je hitro nabasal z njimi – sicer so mu jih požrle druge živali. Potreboval je namreč čim več energije za primere, ko nekaj časa ne bo našel ničesar, piše zgodovinar **Yuval Noah Harari** v knjigi *Sapiens*.

Čeprav imamo danes sladkih sadežev takšne in drugačne vrste okoli sebe, kolikor hočemo, in nam goltanje pravzaprav že škodi, se le redki med nami uspejo upreti požrešnosti za vsako ceno. »Jemlji, jemlji, dokler je,« je njihova mantra, »kaj bo jutri, kaj bo z drugimi, kaj je za sosednjim vogalom, je vseeno.« Tako je tudi v obdobju 'nenehne' rasti.

Vse višji cilji so kratkoročna misija

Seveda v teoriji vemo in v praksi vidimo, da v naravi neskončne rasti ni. Nobena sekvoja, čeprav še tako visoka, ne raste višje in višje v nebo, nobena žirafa nima vsako leto daljšega vratu, noben slon ni vse težji, nobena buča ni vedno bolj okrogla. Vedno se rast nekje konča. Vsako živo bitje raste, se razvija, dozori in se poslovi, da naredi prostor novemu. Svet okoli nas je ciklični. In verjemite ali ne: izjemno kratkoročno je, da svojim ljudem postavljate vedno višje cilje. Kajti vse se enkrat konča. Vsako obdobje

Nastja Mulej je trenerka razmišljanja, pobudnica Pozitivne psihologije, kuratorica seminarjev Kreativnost in vodenje.

Sodobni človek je v osnovi še vedno pračlovek

Ljudje smo v svoji miselni naravnosti in obnašanju tudi v 21. stoletju ostali praljudje.

Prevladujoča prepričanja:

- Če je doslej delovalo, bo tudi v prihodnje.
- Spremembe so nevarne, ker prinašajo neznano, nekaj, česar še ni bilo, in na to se ne znamo odzivati, ker imamo rutinske možgane in rigidne navade (Edward de Bono je sestavil mnoga orodja in metode namernega razmišljanja zato, da bi uspeli razmišljati in delovati bolj namerno, bolj sodelovalno, bolj ustvarjalno, bolj dolgoročno).
- Vzemi, dokler je, kaj bo potem, nihče ne ve.
- Nabiralci so do konca pobrali vse, potem so se premaknili naprej. Lovci so ubili vse (zato npr. v Avstraliji že 10 tisoč let ni več velikih zveri), potem so iskali nova lovišča, omenja antropolog Jared Diamond.
- Sodeluj s svojim plemenom, ki mu lahko zaupaš, in bori se s sosodnjim, s katerim imata iste vire. Raziskave kažejo, da je empatija sicer človeška značilnost, a samo do meja svoje skupnosti, kot nam je pokazal francoski dokumentarec Empatija, ti in jaz.

Čas je, da postanemo ljudje! Da začnemo razmišljati in delovati tako, da:

- upoštevamo druge ljudi, ne le sami sebe in 'svoje',
- začnemo upoštevati kratkoročne in dolgoročne posledice svojih dejanj, ne da vidimo samo takojšnje užitke,
- da si znamo ustvariti druge možnosti, ne da capljamo na mestu, prestrašeni in posledično agresivni do sebe ali do drugih, ker se staro spreminja in umika.

Čas je, da se naučimo razmišljati in ne le impulzivno odzivati!

rasti ima svoje obdobje stagnacije in upada, morda tudi konca. Z nekega zornega kota. Kajti marsikdaj je zaključek nov začetek.

Ko je rast, gre na račun prihodnosti. In ko prideta stagnacija ali upad, se zgodi čiščenje. Optimiziramo, poenostavljamo, odstranjujemo nepotrebno, ugotavljamo, brez česa vsega se da, prilagajamo se, bolj sodelujemo, si več pomagamo.

Recesija – generalno čiščenje?

Podjetja, ki so preživela krizo pred desetimi leti, poročajo, da so se streznila in veliko bolj osredotočila. Mnogi med ljudmi, ki so v minuli krizi izgubili varno, a zanje nezadovoljivo zaposlitev, so se znašli na svojem. In, kot mi poročajo nekateri od teh, ki so postali moji udeleženci izobraževanj o kreativnem razmišljanju, tiskem delu, poslovnem načrtovanju in odločanju ter optimiziranju, so hobijske preoblikovali v službo, razvili svoje talente, se osvobodili ciljev drugih in začeli slediti svojim.

Kaj bo, če pride recesija? Morda bomo končno spet

porabili manj naravnih virov in prešli v krožno gospodarstvo. Morda bomo postali bolj solidarni in bo 'biti' postal pomembnejši od 'imeti'. Morda bomo živeli bolj zdravo, ker se bomo več gibali in

Podjetja, ki so preživela krizo pred desetimi leti, poročajo, da so se streznila in veliko bolj osredotočila.

več družili. Morda bodo mladi lahko hitreje prišli do izkušenj, ker bomo končno razvili 'deljeno delovno mesto', ki si ga delita starejši mentor in mlajši mentoriranec vsak po nekaj ur na dan. Morda se bomo nehali 'razvijati' tako, da uničujemo okolje okoli sebe, in bolje izkoristili to, kar že obstaja. Morda potrebujemo čiščenje!

Nikoli se ne predaj, četudi si na kolenih

Tako v poslu kot v športu zmagujejo tisti, ki so pripravljeni stopiti iz cone udobja in nenehno premagovati samega sebe. A kako? Formule za uspeh sta na septembrskem Future 4.0 meetupu razkrila Petra Majdič, nekdanja vrhunska tekačica na smučeh, ki je z zlomljenimi rebri osvojila olimpijski bron leta 2010, in priznan športni psiholog Matej Tušak, ki je v ključnih trenutkih skrbel za Petrino odlično psihološko pripravljenost.

Ko je Majdičeva leta 2010 na olimpijskih igrah v Vancouvru med ogrevanjem zgrmela s poledenele proge in padla v tri metre globok jarek, je v njeni glavi odzvanjalo: »*To ne more biti konec! Ne bom obupala!*«. Ženska čiste mentalne moči, ki je nato z zlomljenimi rebri v hudih bolečinah osvojila bronasto medaljo, danes za svoje poslanstvo šteje tudi in predvsem to, da s svojim zgledom kaže ljudem, da se vse da, če se hoče, in da se nikoli ne smemo predati, četudi smo na kolenih.

(Pre)visoki cilji

V svoji športni karieri se je Petra Majdič soočala s številnimi ovirami in pomanjkanjem, z zasmehovanjem in ignoranco konkurentk ter s smolo, ki ji je odnesla kar nekaj zmag. A zdi se, da jo je vse to samo še dodatno motiviralo. Petra si je že kot najstnica zadajala tako visoke cilje, da jih je moral njen psiholog Matej Tušak včasih znižati, da ji je prihranil kakšno boleče razočaranje.

Zmagovalci so vzgojeni

Na vprašanje, ali so zmagovalci rojeni ali vzgojeni, Tušak odgovarja, da gre za vzgojo in prave pogoje, ki podpirajo mlade talente. Po njegovi teoriji je uspešnost posameznika izjemno kompleksen pojav. Sestavljen je iz številnih dejavnikov, kot so motivacija in cilji, kompetence in znanje, samozavest, učinkovito odzivanje na stres, komunikacija in spoštovanje, timsko delo in sodelovanje, učinkovito vodenje, zaupanje vase ter visoka stopnja osebne odgovornosti. Te po Tušakovem mnenju v Sloveniji kronično primanjkuje.

So krivi drugi?

Ko govorimo o vzgoji zmagovalcev, je zelo pomembna percepcija, kje se skrivajo vzroki za uspeh oz. neuspeh. »Zmagovalci praviloma izražajo visoko osebno odgovornost in trdo ter sistematično delajo, da nenehno nadgrajujejo svoja znanja in sposobnosti. So močno notranje motivirani, ne iščejo zunanjih spodbud in imajo izrazito težnjo po dosežkih. Vedno skušajo razumeti, zakaj so se določene stvari zgodile, in iščejo izboljšave,« je pojasnil Tušak.

Od dominantnosti do inovativnosti

Ko sta Majdičeva in Tušak strnila, kakšna je osebnost zmagovalca, sta dodala še samodisciplino in delovne navade, dobro obvladovanje časa, zmožnost koncentracije, potrpežljivost, vztrajnost in samoiniciativnost. Uspešni ljudje so poleg tega odprti za novosti, običajno ekstrovertirani, tekmovalni in instrumentalno agresivni, dominantni, maskulinizirani in inovativni, intuitivni ter inteligentni.

Motivacija je 30 % uspeha

Na vprašanje, kako doseči visoko stopnjo motivacije, ki predstavlja kar 30 % uspeha, Tušak in Majdičeva kot eno učinkovitejših tehnik navajata postavljanje ciljev. Ti morajo biti specifični, merljivi, ravno prav visoki – raje nekoliko višji, kot nižji –, časovno določeni in obvezno zapisani.

Kako si postavljate cilje?

»Ko si postavljate svoj dolgoročni cilj, morate njegovo doseganje operacionalizirati, razbiti na več kratkoročnih

ciljev. To olajša fokus in koncentracijo ter omogoča dolgotrajno vizijo,« je pojasnil Tušak. Majdičeva pa je dodala, da je iz tekmovalnih časov v svoj podjetniški vsakdan prenesla tedensko, polletno in petletno postavljanje ter zapisovanje ciljev, ki jih v svojem podjetju vedno obesi na vidno mesto in jih tudi jasno predstavi svoji ekipi.

Če bi na lotu zadeli milijon?

Podobno naravnost pričakuje tudi od svojih sodelavcev. Na kadrovskih razgovorih kandidate vedno vpraša, kaj bi naredili s svojim življenjem, če bi na loteriji zadeli milijon evrov. Odličen se ji zdi odgovor, da bi iz svojega hobija razvili uspešen posel. Prodorna vprašanja zastavlja tudi udeležencem na teambuildingih. Kakšni so vaši cilji? Kaj želite doseči v življenju, poklicu ali poslu? Ali poznate svojo konkurenco, okolje in nenazadnje – ali poznate sebe? Ali zares veste, zakaj si nečesa želite?

Komu se želite dokazati?

Ko skušate ugotoviti, zakaj se v resnici ženete za določenimi dosežki, boste, podobno kot se je to zgodilo Petri, zelo verjetno naleteli na željo, da se nekomu dokažete. »Ko sem sebi zastavila to vprašanje, sem ugotovila, da se želim dokazati svojim staršem, predvsem očetu. To je bil seveda eksterni dejavnik in ko sem videla očeta, kako je na eni od mojih zmagovalnih tekem zrasel od ponosa, sem morala poiskati svoj lasten notranji vir motivacije.«

Uspeh = želja + znanje + akcija

Našla ga je v tem, da je smučarski tek postavila na zemljevid popularnih športov. Da je lahko preizkušala svoje meje. Da se je kljub neštetim padcem in oviram vedno znova pobrala, nikoli odnehala. Predvsem pa, da danes z lastnim zgledom kaže, da je vse mogoče! »Uspeh vedno pride, če k močni želji dodamo še znanje in akcijo,« pravi Matej Tušak. »Če ste v dvomih, ali delate dovolj, ne skrbite. To vam bo povedala vaša konkurenca,« je dodala Majdičeva.

Na vrhu lahko ostanete sami

Po mnenju Majdičeve in Tušaka sta posel in šport enaki bojišči. Ko ste na vrhu, ni nič lažje: več je odgovornosti in dražje so napake. Morda celo ugotovite, da na vrhu stojite sami. Zato med vzponom ohranjajte in negujte stike z ljudmi, s katerimi lahko delite veselje ob zmagah ali bolečino ob razočaranjih. »Na denarne nagrade sem slej kot prej pozabila, živo pa se spominjam vseh priložnosti, ko sem lahko uspehe proslavila s tistimi, ki mi pomenijo največ,« je svoj nastop na Future 4.0 meetupu sklenila Petra Majdič.

Zagnali smo proizvodnjo novega pogonskega sistema

V podjetju Kolektor Ascom smo po dveh letih razvoja v programu Elektronika in pogoni uspešno začeli s proizvodnjo novega izdelka. Pogonski sistem, ki poganja tako imenovane 'trolling' motorje, namenjene v glavnem krmiljenju čolnov za športni ribolov, je uspešno integriran v sisteme blagovnih znamk Garmin, Lowrance in Torqeedo.

Pri novem pogonskem sistemu gre za nadaljevanje aktivnosti in širjenje ponudbe električno gnanih izdelkov za aplikacije čolnarjenja. Na to pot se je Kolektor podal leta 2014, ko je bil v proizvodnjo vpeljan prvi pogonski sistem moči 50 kW, ki smo ga izdelali za kupca Torqeedo in njegov izdelek 'Deep Blue'.

Brezkrtični motor z velikimi izkoristki

S proizvodnjo novega pogonskega sistema smo začeli v začetku letošnjega leta, zaposliti 30 sodelavcev in sredi leta že prišli do 700 izdelanih kosov na teden. Za končni produkt našega pogonskega sistema je na trgu veliko zanimanja, zato pričakujemo v naslednjih letih nadaljnjo rast proizvodnje.

Glavne komponente pogonskega sistema:
rotor, stator in krmilna elektronika

Izdelek je bil na osnovi specifikacij kupcev v celoti razvit in industrializiran v razvojno tehnološki ekipi programa Elektronike in pogonov. Pogonski sistem vsebuje kompaktno rešitev brezkrtačnega motorja, ki je izredno tih in kot direktni pogon deluje z velikimi izkoristki. Motor preko komunikacijskih vmesnikov učinkovito upravlja napreden daljinski elektronski sistem vodenja.

Prvi od večjih projektov ekipe Elektronike in pogonov

Pri razvoju je z aktivnostmi – od definicije elektromagnetnega dela motorja, razvoja elektronskega vezja, mehanske konstrukcije in vgrajene programske opreme do industrializacije – sodelovala večina razvojne, validacijske in industrializacijske skupine. Projektna ekipa je z združevanjem različnih področij razvoja in industrializacije ter z odgovornim in kakovostnim delom razvila izdelek do faze proizvodnje v načrtovanem časovnem obdobju.

Izdelek predstavlja prvega izmed večjih projektov, na katerih trenutno dela razvojna ekipa programa Elektronika in pogoni. Ta je del Kolektorjeve poslovne divizije Komponente in sistemi za mobilnost. Program se ukvarja z razvojem in izdelavo pogonskih sistemov, debeloplastnih tiskanih vezij na keramiki in EMS proizvodnjo elektronskih vezij.

Aktivnosti programa potekajo na treh lokacijah: v podjetju Kolektor Siegert v nemškem Cadolzburgu v bližini Nürnberga, v podjetju Kolektor Microtel v italijanskem Inzagu v bližini Milana ter v Idriji v družbah Kolektor Group, Kolektor Ascom in Kolektor Sikom. V Idriji se v razvojno tržnem centru razvijajo pogonski sistemi, ki se proizvajajo v podjetjih Kolektor Ascom in Kolektor Sikom.

Nov pogonski sistem vključuje kompaktno rešitev brezkrtačnega motorja, ki je izredno tih in kot direktni pogon deluje z velikimi izkoristki.

Kolektor Etra podpisala največjo pogodbo v zgodovini tovarne

Kolektor Etra je z družbo Fingrid, finskim sistemskim operaterjem prenosnega omrežja, podpisala pogodbo o dobavi sedmih 400-kilovoltnih transformatorjev. Na Finsko jih bodo dobavili do leta 2023. Posel je vreden dobrih 20 milijonov evrov.

Družba Fingrid ima v lasti celotno finsko prenosno omrežje s 66 transformatorji, napetosti 400 ali 220 kilovoltov, in 116 postaj. Lani je družba ustvarila 852,8 milijona evrov prihodkov.

Kot je povedal **Peter Novak**, komercialni direktor Kolektorja Etra, so si za vstop v Fingrid prizadevali od leta 2013. Najprej so morali prestati vse predkvalifikacije, šele nato so se lahko prijavi na javni razpis za izbiro najboljšega ponudnika. »Tudi potem, ko smo bili že izbrani, ni šlo zlahka.«

Zahteven kupec, ki postavlja smernice

»Fingrid vsaki dve do štiri leta objavi predkvalifikacijo. Prvič smo se nanjo prijavi že leta 2013, drugič dve leti kasneje in tretjič leta 2018. Na prvih dveh nam žal ni uspelo. Razlog je bil predvsem v pomanjkanju referenc,« se posla spominja **Irena Kermavner**, vodja prodaje za švedski in finski trg.

»V vsem tem času smo ohranjali aktiven pristop do kupca. Šele ko smo prestali tretjo kvalifikacijo, so nas povabili k oddaji ponudbe, kar pomeni, da smo šele takrat dobili uso

240 kosov energetskih transformatorjev in več naredi Kolektor Etra na leto.

tehnično dokumentacijo, da smo lahko pripravili tehnično-komercialno ponudbo in rešitev. Ekipa Fingrida je v času pred podpisom pogodbe dvakrat prišla na presojo naše tovarne. Ker smo ju opravili z odliko, je sledil podpis pogodbe,« pojasnjuje sogovornica.

Po mnenju Irene Kermavner je uspehu botrovalo to, da so si od prve predkvalifikacije do danes pridobili lepo število odličnih referenc. Odtehtal pa je tudi osebni pristop do kupca, s katerim so jih vztrajno prepričevali, da so na področju 400-kilovoltnih transformatorjev sicer mlado podjetje, a vredni zaupanja.

Kot še pravi Kermavnerjeva, Fingrid v svetovnem merilu velja za 'trendsetterja' med vsemi sistemski operaterji prenosnega omrežja. »To je zahteven kupec, ki točno ve, kaj hoče, je izjemno tehnično izobražen ter išče visoko kakovost za primerno ceno. Predvsem pa s svojimi dobavitelji išče partnerski odnos, zato tudi sklepa pogodbe za več let.«

Cilj: odlično izpeljan posel

Kolektor Etra je morala na razpisu premagati veliko tekmecev iz Evrope in Azije. »Izbrali smo jo zaradi kakovosti njenih tehničnih rešitev. Predvsem tu govorimo o dobrih izkoristkih transformatorjev, pri izbiri pa je odločala tudi ponujena cena,« je povedal **Timo Kiiveri**, podpredsednik Fingrida. Dodal je, da so ponosni na to, da imajo izredno zanesljivo omrežje. »Naša zanesljivost je 99,9999-odstotna in tako želimo obdržati, zato zelo skrbno izbiramo dobavitelje. Kolektor Etra do zdaj za nas ni dobavljala, verjamemo pa, da bo posel v celoti izpeljan v naše skupno zadovoljstvo.«

Cilj podjetja Kolektor Etra na finskem tržišču je, da največji posel v zgodovini tovarne izpeljejo odločno in potrdijo, kar so kupcu obljubili. »To nam bo vsekakor odprlo še kakšna vrata, ali na drugih tržiščih ali pa morda z novo pogodbo s Fingridom. Zagotovo bo to ena boljših referenc za Kolektor Etra kjerkoli,« je še povedala Kermavnerjeva.

O transformatorju

Transformator je kompleksen izdelek, narejen iz več tisoč sestavnih delov. Tisti največji, 400-kilovoltni, tehtajo skoraj 400 ton. Te – najprestižnejše med transformatorji, kjer so zaradi zahtevnosti izdelka dodane vrednosti najvišje – je Kolektor Etra začela izdelovati leta 2012, potem ko je bila v ljubljanskih Črnučah, zgrajena nova hala za njihovo proizvodnjo.

20 milijonov evrov

je vreden največji posel podjetja s finsko družbo Fingrid.

Transport transformatorjev na Finsko

Vsak transformator bo šel z vlakom do Linza. Od tam bo plul z ladjo po Donavi in Renu do Rotterdama, kjer ga bodo preložili na drugo ladjo, ki ga bo prepeljala do Helsinkov. Od tam bo pot po kopnem nadaljeval z vlakom do lokacije, kjer ga bodo uporabljali.

Kolektor SisteH postavil novi mejnik v Franciji

Kolektor SisteH je leta 2018 podpisal pogodbo o dobavi opreme in izvedbi del v novem proizvodnem obratu multinacionalke Knauf Insulation v Franciji. Novi obrat je naročnik začel graditi konec leta 2017 v mestecu Illange ob meji z Luksemburgom. To področje je industrijsko slabše razvito, zato je ta investicija pomembna tudi z vidika razvoja posameznih francoskih regij.

Prvi pogovori in povpraševanja za potencialno sodelovanje pri izgradnji novih proizvodnih kapacitet za naročnika smo v Kolektor SisteHu začeli leta 2017. Sledila so usklajevanja ponudbe in pogajanja za posamezne lote v okviru paketa povpraševanj, kjer lahko Kolektor SisteH ponudi svoja znanja in kompetence. V večletni zgodovini sodelovanja z naročnikom smo tokrat imeli priložnost ponuditi

tudi celotno rešitev izvedbe elektroenergetske oskrbe proizvodne lokacije. Med pogajanja smo se srečevali z ostro konkurenco podjetij s sorodno ponudbo iz Francije, Belgije in Luksemburga. Naročnik se je odločil za našo rešitev, ker je imela s tehničnega vidika nekaj inovativnih konkurenčnih prednosti, ki so bile glavni argument v prid Kolektor SisteHa.

S celovito, zanesljivo in kakovostno izvedbo del smo potrdili, da lahko z lastnim inženirskim znanjem uspešno delamo tudi na zelo zahtevnih tržiščih in za zelo zahtevne naročnike.

Poleg industrijske transformatorske postaje je pogodba obsegala tudi izvedbo nekaterih ključnih tehnoloških sklopov elektro inženiringa in avtomatizacije oz. sistema vodenja. Kot eden od izvajalcev na objektu smo delali na tehnološkem sklopu za pripravo taline ter nekaterih drugih ključnih segmentov proizvodnega obrata, vključno z zagotavljanjem funkcionalne varnosti opreme in naprav.

Transformatorska postaja

Za zagotavljanje elektroenergetske oskrbe proizvodnega obrata je bilo treba izvesti celotno rešitev napajanja in razdeljevanja električne energije. Tovarna je priključena na razdelilno transformatorsko postajo v lasti in obratovanju francoskega operaterja EDF na 20 kV nivoju. Pri vgradnji opreme na lokaciji v Franciji smo morali upoštevati tudi lokalne predpise in zahteve ter v okolju uveljavljene prakse. Celotna dokumentacija PZI (detail engineering) je bila pripravljena v Kolektor Sistehu. Največja posebnost v primerjavi z dosedanja prakso in izkušnjami so bile nekatere zahteve po mehanskem zaklepanju in preprečevanju dostopa do opreme v času obratovanja.

Za obratovanje tovarne je bilo treba zagotoviti električno energijo moči 6.000 kVA, za kar smo dobavili in vgradili tri transformatorje suhe izvedbe, izdelane v Kolektor Etri. Priklop transformatorjev je bil izveden prek SN celic, ki zagotavljajo vključitev tovarne v transformatorsko postajo prek kablovoda. Povezave transformatorjev in SN celic potekajo prek kabelskih glav in pripadajočih kabelskih končnikov in konektorjev. Vsi transformatorji imajo vgrajene zaščitne releje, ki so prek komunikacijske povezave integrirani v sistem vodenja celotne tovarne.

Dobavljene in vgrajene SN celice so v modularni izvedbi SF6. SN celice so standardne industrijske izvedbe, nadgraditi pa jih je bilo treba s posebnimi zaklepi, ki onemogočajo dostop do posameznih sklopov oz. celic v času obratovanja. V ta namen so bile vgrajene dodatne ključavnice, s katerimi je onemogočen nepooblaščen dostop. Tudi na ravni transformatorskih prostorov je nepooblaščen dostop preprečen na enak način.

Posebnosti glavnega NN sestava

Za razvod na napetostnem nivoju 0,4 kV so bili izdelani, dobavljeni in vgrajeni trije NN stikalni bloki tipa xEnergy. Povezave med posameznimi transformatorji in NN stikalnimi bloki so izvedene s tipskimi tovarniško izdelanimi zbiralčnimi sestavi. Transformatorska postaja je zasnovana tako, da je omogočeno paralelno obratovanje dveh transformatorjev hkrati. Takšni pogoji obratovanja zahtevajo tudi višje kratkostične trdnosti vgrajene opreme. V konkretnem primeru so izračuni in dimenzioniranje pokazali, da mora oprema izpolnjevati zahteve po kratkostični trdnosti 100 kA. Konstrukcija in izvedba NN stikalnega bloka smo izvedli skladno s standardom EN 61439 -1, -2, ki opredeljuje izgradnjo NN sestavov s certifikatom in kosovnim preizkusom.

Knauf Insulation se je odločil za našo rešitev, ker je imela s tehničnega vidika nekaj ključnih inovativnih konkurenčnih prednosti.

Zasnova glavnega NN sestava je imela tudi nekaj posebnosti. Zaradi prostorske omejitve je bil postavljen v dve vrsti s skupnimi glavnimi zbiralkami. Konstruiranje takšnega sestava je ob upoštevanju zahtev po paralelnem obratovanju predstavljalo dodaten inženirski izziv, ki smo ga uspešno rešili. V okviru zagotavljanja dobave električne energije na lokaciji je bila dobavljena in vgrajena tudi UPS naprava moči 2 x 20 kVA s sestavom za distribucijo energije za brezprekinitveno napajanje (za potrebe sistema vodenja v tovarni). Oprema je bila izdelana v Sloveniji, pred transportom na lokacijo v Francijo pa je bil izveden celoten tovarniški prevzem opreme – FAT. Transformatorsko postajo smo zagnali približno dva meseca in pol pred začetkom obratovanja celotne proizvodnje.

Elektro inženiring in sistem vodenja na tehnoloških sklopih

V pogodbenem obsegu smo izvedli pet glavnih tehnoloških sklopov na ravni elektrifikacije in avtomatizacije posameznih sklopov opreme. Vsa oprema je bila projektirana v fazi PZI v Kolektor Sistehu ter nato izdelana in dobavljena na objekt. Montaže, testiranja in zagone smo opravili v več fazah glede na napredovanje ostalih del gradnje tovarne.

Tovarniški prevzemi opreme so bili narejeni v Sloveniji, kjer se je preverilo njeno ustreznost. V okviru testiranja FAT se je izvedlo tudi preverjanje delovanja programske opreme, ki je bila pred končno vgradnjo na objektu že simulacijsko testirana in preizkušena.

Nekaj tehnološke opreme je bilo izdelane tudi pri izvajalcih v Sloveniji, kar nam je nekoliko olajšalo izvedbo, saj so bili tovarniški prevzemi v celoti opravljeni v Sloveniji. Oprema pa je bila nato v kompletu transportirana na objekt, kjer sta sledili ponovna montaža in končni zagon.

Funkcionalna varnost električne opreme in naprav

Ključno in izredno pomembno je bilo zagotavljanje funkcionalne varnosti opreme in naprav v tovarni na ravni električne opreme, ki je bila v celoti

projektirana in izvedena v Kolektor Sistehu. Realizirana je bila celotna integracija varnosti obratovanja na posameznih sklopih proizvodnje in to po principu integracije varnosti v enovit sistem, s posebnimi varnostno certificiranimi PLC-krmilnimi sistemi.

Oprema se je transportirala v več lotih, skladno s potekom gradnje. Iz Kolektor Sisteha smo odpremili za približno pet vlačilcev električne opreme in sestavov, vključno s kabli in drugim instalacijskim materialom.

V Illangu je bilo v času gradnje stalno prisotno inženirsko osebje Kolektor Sisteha. Uredili smo tudi začasne pisarniške in skladiščne prostore v več najetih kontejnerskih enotah, s katerimi smo zagotovili ustrezne delovne pogoje.

Uspešno zaključen projekt in zagon tovarne v začetku avgusta predstavlja nov mejnik tudi za Kolektor Sisteh. Že ob pridobivanju poslov smo se srečali z močno lokalno in mednarodno konkurenco, naročnik pa je vitalne sklope na področjih elektro opreme in sistemov vodenja zaupal prav nam. S celovito, zanesljivo in kakovostno izvedbo del smo potrdili zaupanje naročnika, da lahko z lastnim inženirskim znanjem delamo tudi na tako zahtevnih tržiščih, kot je francosko, oz. za tako zahtevne naročnike, kot je Knauf Insulation.

Idrija postaja pametno mesto

Občina Idrija bo v projektu NEDO z modernimi tehnologijami optimizirala rabo električne energije v javnih ustanovah v Idriji in vzpostavila nadzor nad njeno porabo. Projekt vodita in koordinirata družbi Hitachi in Eles, eden pomembnejših gospodarskih partnerjev pa je družba Kolektor Sisteh.

»Kolektor Sisteh je v ta projekt, ki je šel skozi več faz, vključen že dalj časa. Leta 2017 se je začela prva faza, ki je zajemala področje kakovosti električne energije, predvsem regulacijo napetosti v distribucijskem omrežju in zagotavljanje zanesljive oskrbe v omrežju. Lani je prišla na vrsto druga faza, ki se je osredotočila na mesto Idrija. Izvajata se dve aktivnosti; prva je obratovanje omrežja, ki zagotavlja oskrbo določenega dela pomembnih javnih objektov tudi v primeru izpadov elektroenergetskega omrežja. V drugem delu pa gre za učinkovito rabo električne energije v pomembnih stavbah in pri rezidenčnih uporabnikih. Pri snovanju rešitev smo upoštevali dejstvo, da želi Idrija postati pametno mesto ter rešitve in platforme uporabljati tudi v drugih sferah življenja,« je povedal **Samo Ceferin**, odgovoren za področje industrije in elektroenergetike.

Kaj je NEDO

Gre za eno največjih japonskih investicij s ključnim okoljskim doprinosom v Sloveniji, ki je vredna 35 milijonov evrov. Cilj projekta je razvoj naprednih funkcionalnosti, ki bodo skupaj z nameščeno opremo sestavljale infrastrukturo pametnih omrežij.

Stara gora: v novo leto z novimi prostori

Prva faza gradnje Oddelka za invalidno mladino in rehabilitacijo Stara gora, ki deluje v sklopu Splošne bolnišnice Nova Gorica, se počasi zaključuje.

Prvo fazo novega oddelka v vrednosti 4,5 milijona evrov gradi podjetje Kolektor Koling. Objekt v treh etažah s skupno površino 2.836 kvadratnih metrov bo nadomestil povsem dotrajane paviljone. Brez arhitektonskih ovir

Gradnja poteka v dveh fazah. V prvi se je zgradilo celotno stavbo do četrte gradbene faze, za bivanje pa se urejata pritličje in del kleti. Tu bodo sobe za hospitalizirane otroke, fizioterapije, prostori za dnevne aktivnosti, telovadnica ter več sob za sobivanje staršev. V drugi fazi pa je predvideno dokončanje oddelka in prostorov za rehabilitacijo odraslih bolnikov po možganski kapi ter drugih nevroloških boleznih in okvarah.

Objekt ima tri etaže v obliki črke L. Za izgradnjo novega objekta je bilo nujno globoko temeljenje objekta na armiranobetonskih vodnjakih, ki se jih je na nivoju pritličja povežalo z armiranobetonsko talno ploščo. Medtem ko je plošča pod pritličjem podprta z notranjimi in zunanji armiranobetonskimi stenami, so nosilne stene nad pritličjem iz opečnih zidakov. Stene segajo od tal do AB plošče zaradi zagotavljanja zvočne zaščite med posameznimi prostori. Vse bolniške sobe in sobe za terapijo bodo imele dnevno svetlobo. Ker pa objekt spada med objekte brez arhitektonskih ovir, bodo vsi dostopi v objekt brez grajenih in komunikacijskih ovir.

Ločeni prostori za mlade in starejše

Funkcionalno se bo objekt delil na pritličje, v katerem bo oddelek mladih z neoviranim dostopom do zunanjih površin, v nadstropju pa bo oddelek starejših, ki bodo imeli na razpolago dve večji terasi in neposreden dostop na vzhodno stran objekta. S tako prerazporeditvijo se bo ločil rehabilitacijsko-negovalni program mladih od programa starejših.

V kleti bodo servisni in tehnični prostori. V sklopu druge faze projekta se bo uredila tudi zunanost objekta, torej dostopne poti in plato pri servisnem in glavnem vhodu. Na zahodni strani objekta bo urejena zelenica z ograjenim otroškim igriščem in parkom za šolo hoje.

Dotrajan Oddelek za invalidno mladino in rehabilitacijo Stara gora bo kmalu dobil nove, večje in bolj funkcionalne prostore.

Z umetno inteligenco optimiziramo procese

Misija našega portfeljskega start-up podjetja Qlector je pomagati proizvodnim podjetjem hoditi po tanki črti med prevelikimi zalogami in zamudami. Zato so razvili platformo Qlector LEAP, ki jo v Kolektorju KFH že uporabljajo.

Pri razvoju orodja smo se najprej vprašali, s kakšnimi izzivi se danes soočajo proizvodna podjetja in kje bi jim umetna inteligenca lahko priskočila na pomoč. »Situacija je taka,« pripoveduje **dr. Tomaž Šuklje** iz podjetja Qlector, »da imamo na eni strani nenatančne napovedi povpraševanja, ki narekujejo dinamiko celotne dobaviteljske verige. Trenutne metode postajajo vedno manj relevantne, saj se razmere na trgu vedno bolj spreminjajo, življenjska doba izdelkov se krajša, vedno več je prilagajanja kupcem. Na drugi strani pa se podjetja soočajo z zelo dolgimi dobavnimi roki vhodnega materiala. Glavni izzivi znotraj podjetij pa so med drugim poplava informacije in obvladovanje kompleksnosti. Postavlja se vprašanje, kako jih urediti.«

Z uporabo platforme Qlector LEAP smo zmanjšali birokracijo in s tem vodjem temeljnih enot dela prihranili en dan na teden.

Preslikava realnega v digitalni svet

Informacije pridobivamo, da bolje razumemo svet okoli nas. Nič drugače ni z dogajanjem v podjetju. V poplavi informacij se kaj hitro lahko zgubimo. Če temu dodamo še neučinkovit prenos informacij, kompleksno planiranje proizvodne, zahteve po zmanjšanju zalog in krajšanje dobavnih rokov lahko hitro ugotovimo, da potrebujemo novo orodje, ki bi povečalo učinkovitost proizvodnih procesov. »Tu svojo pot začnejo nove tehnologije,« pravi Šuklje. »Naša rešitev Qlector LEAP zato uporablja umetno inteligenco. Prva komponenta, ki jo to orodje potrebuje za svoje delovanje, so zgodovinski podatki iz različnih virov (npr. ERP, MES, PLC, IoT). Več različnih virov kot imamo, boljšega digitalnega dvojčka lahko zgradimo. Ko v digitalnega dvojčka pripeljem še drugo komponento, to so trenutni podatki iz istih virov, lahko poganjamo vzročne analize v realnem času in generiramo napovedi,« dodaja

Platforma lahko tudi za tri dni v naprej napove organizacijske zastoje, kar pomeni dodaten čas, da lahko ustrezno odreagiramo.

Šuklje. Digitalni dvojček je odslikava proizvodnega procesa v digitalnem svetu. Uporabljamo ga lahko za napovedi, simulacije, vzročne analize ipd. S Qlector LEAP-om ne samo, da lahko povemo, kaj in zakaj se nam znotraj podjetja nekaj dogaja, pač pa lahko že napovemo, kaj se bo zgodilo. Prav tako je platforma že pripravljena na zadnjo stopnjo industrije 4.0, to je avtonomnost.

Platforma Qlector LEAP: nenehno združuje podatke, napoveduje in opozarja

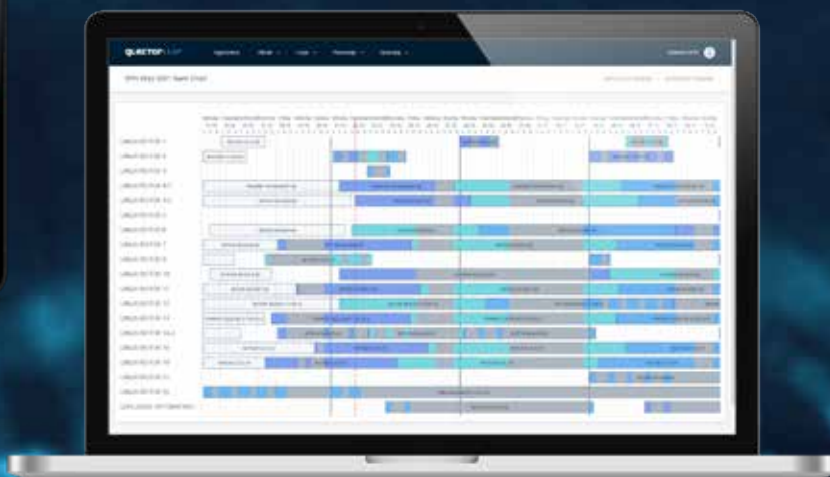
Prva naloga orodja je prikaz realne slike stanja v tovarni, druga so inteligentni alarmi. »Iz t. i. zgodovinskih podatkov smo se naučili, kaj je 'normalno' za določen proizvodni proces, platforma nas z inteligentnimi alarmi opozori na vse odklone. Še več, zna jih tudi prioretizirati. To pomeni, da z digitalnim dvojčkom, ki razume medsebojno povezanost posameznih parametrov, lahko opozorimo samo na dogodke, ki imajo največjih vpliv na KPI-je ter s tem tudi zmanjšamo število alarmov na dan. Naslednja dodana vrednost platforme so inteligentni proizvodni plani, ki se od klasičnih razlikujejo v tem, da nam postrežejo z realnimi plani, izračunani na podlagi zgodovinskih in svežih podatkov. Plani se

nenehno posodablja in dopolnjujejo z novimi podatki,« pripoveduje Šuklje. Tako pridemo do napovedi in opozoril. S platformo lahko napovemo organizacijske zastoje, zamude, pomanjkanje materiala, tudi kompetenc ... »V Kolektorju KFH se plani posodablja na eno uro, zato imamo vedno na razpolago ažurne podatke,« doda sogovornik.

Proizvodna učinkovitost se je povečala za do 5 %

Odzivi na platformo so odlični. »Povratne informacije iz proizvodnje kažejo, da smo zmanjšali birokracijo in s tem vodjem temeljnih enot dela prihranili en dan na teden, ki ga lahko zdaj bolj koristno porabijo za vodenje ljudi oz. za njihove druge naloge. Izboljšal se je pretok informacij, stik med ljudmi. Platforma lahko tudi za tri dni v naprej napove organizacijske zastoje, kar pomeni dodaten čas, da lahko ustrezno odreagiramo,« praktične prednosti našteva Šuklje. Predvsem pa, še izpostavi, v prid platformi govori podatek, da se je na račun proizvodne razpoložljivosti, boljšega prenosa informacij in odzivnosti v realnem času proizvodna učinkovitost povečala za kar do 5 %.

Platformo trenutno uporabljajo v Kolektorju KFH, v teku so aktivne priprave za širitev znotraj koncerna.

Preprek ni, so le izzivi

Koncernova služba za kadre je pripravila 6. Dan znanja, ki je namenjen Kolektorjevim štipendistom, njihovim mentorjem in internim izobraževalcem. Rdeča nit letošnjega dogodka je bilo medgeneracijsko (ne)sodelovanje, vrhunec dneva pa je bila razglasitev naj štipendista, naj mentorja in naj izobraževalca. Za naj štipendista je bil izbran Gašper Sedej, naj mentorja sta Mitja Hvala in Aljoša Jureš, naj izobraževalka pa Marjeta Žonta.

Naj štipendist: Gašper Sedej

Gašper je začel sodelovati s koncernom Kolektor, natančneje Kolektor Orodjarno, že v času svojega izobraževanja na Srednji tehnični šoli Jurija Vege. Izkušnje in znanje je že v tistem času pridobival s praktičnim usposabljanjem na delovnem mestu in s počitniškim delom. Kot štipendist je delal na obdelovalnih strojih, ki jih je tudi programiral. Že takrat je pokazal nadpovprečno zanesljivost ter željo po preizkušanju novih tehnologij in pristopov. Svojo izobraževalno pot je nadaljeval na Fakulteti za strojništvo, konstruiral izdelke v okviru Idriuma, sodeloval na različnih študijskih tekmovanjih, pripravljal projektne naloge in usvajal novo znanje tudi na različnih usposabljanjih. Gašper je aktiven in dinamičen mladenič, ki potrebuje izzive tudi v prostem času. Posveča ga dodatnemu izobraževanju s področja aditivnih tehnologij, novih materialov in 3D-tiskanja plastike v vsakodnevni uporabi.

Izbran si bil za naj štipendista. Kakšen mora biti po tvojem mnenju dober oz. naj štipendist?

Štipendista ne bi smel zanimati le znesek štipendije, ki jo dobi vsak mesec, temveč tudi dejavnost podjetja, ki ga štipendira. Menim, da je dobro, da štipendist ta denar nameni ne le za redno izobraževanje, temveč tudi za obšolske oz. obštudijske dejavnosti, ki so posredno ali neposredno povezane z delom v podjetju, ki ga štipendira. Na ta način lahko z idejami ali delom veliko sam pripomore k razvoju podjetja.

Si ta naziv pričakoval ali je bil popolno presenečenje? Zakaj?

Upal sem, tiho pričakoval in bil izjemno vesel, da sem tudi zares postal letošnji naj štipendist.

Kaj ti naziv pomeni?

Bolj kot to, da mi naziv nekaj pomeni, sem se ob tem priznanju zavedel, da sem ob pomoči štipendije koncerna Kolektor lahko v vseh osmih letih štipendiranja pridobil več izkušenj in predvsem

znanja, ki bi mi bilo brez tega najverjetneje težje dostopno. Cenim tudi to, da mi je ravno status štipendista omogočil sodelovanje s podjetjem. Prepričan pa sem tudi, da je naziv naj štipendist moja odlična popotnica za naprej.

Vse dozdajšnje naj štipendiste odlikuje njihova izredna aktivnost tudi v prostem času. Kaj ti počneš?

Ukvarjam se z aditivno tehnologijo na bazi termoplastov. Gre za tehnologijo 3D-tiska plastike, ki se skozi kaže kot vse bolj in bolj uporabno. Pozimi se med tednom z veseljem udeležujem Kolektorjevih športnih rekreacij, vikende pa izkoristim za smučanje. Poleti se rad odpravim na kakšno motoristično turo s prijatelji ali pa na izlet s punco Špelo.

Kakšen je po tvojem mnenju dober mentor?

Tak, ki prisluhne in pokaže zanimanje za nove ideje in predloge ter s svojim načinom dela mentoriranja

pravilno usmeri. Hkrati pa mu prepusti pomembne naloge, ki so običajno ključne za pridobitev dragocenih izkušenj in znanja. Ključno se mi zdi tudi, da posamezniku da možnost, da je kreativen in ustvarjalen. Po mojem mnenju je to ključ za motivacijo in doseg cilja.

Kakšne načrte imaš za prihodnost?

Načrtov je veliko, idej tudi, da pa bi imel nekakšne zastavljene cilje, težko rečem. Življenje vedno

prinese nove izzive, ki jih morda ne pričakuješ, se pa z njimi odprejo nove poti in ponudijo nove priložnosti. Vsekakor se bom še naprej ukvarjal s tehnologijami, ki sem jim posvetil študij in diplomu, ter jih potencialno razvijal pri delu v koncernu Kolektor. Še naprej bom spremljal razvoj 3D-tiskanja, ker pa me zanimajo tudi nove poslovne priložnosti, ni izključeno, da bom čez eno leto spet sedel na klopih kakšne fakultete kot magistrski študent.

Ob pomoči štipendije koncerna Kolektor lahko v vseh osmih letih štipendiranja pridobil več izkušenj in predvsem znanja, ki bi mi bilo brez tega najverjetneje težje dostopno.

Naj mentor: Mitja Hvala in Aljoša Jureš

Skupina Idrium je neprofitna organizacija, v kateri trenutno dela deset študentov predvsem s Fakultete za strojništvo in Fakultete za elektrotehniko. Ukvarjajo se z različnimi projekti s skupnim ciljem: naročniku z najustreznejšo tehnologijo poiskati najbolj optimalno rešitev. Študenti, ki v skupini sodelujejo, že med študijem pridobijo praktična znanja ter spoznajo in navežejo stik z zaposlenimi v koncernu, s katerimi bodo po zaposlitvi tudi naprej sodelovali. Študentom omogočijo, da z delom začnejo na realnih projektih že med študijem, in ne šele, ko se prvič zaposlijo. V koncernu Kolektor na ta način pridobimo rešitve, ki se uporabljajo v proizvodnji, in spoznamo bodoči kader, ki ga s pomočjo mentorjev že pred zaposlitvijo primerno usposobimo. V zadnjem času se v Idriumu ukvarjajo predvsem z razvojem opreme za preizkušanje in validacijo črpalk, pa tudi s konstrukcijo posebne opreme, kot je na primer pogonski sistem za R2R (Reel to reel) galvano specialno opremo za razvoj kompozitov. Skupino v Ljubljani že več let uspešno vodita Mitja Hvala in Aljoša Jureš, ki študentom nudita pomoč in podporo. Mentorja puščata študentom veliko ustvarjalne svobode, vendar od njih zahtevata tudi red in disciplino, predvsem pa znaten vložek delovnih ur. Večina študentov je Kolektorjevih štipendistov, kar pa ni pogoj za delo v skupini. Vsem sta s svojim strokovnim znanjem stalno na razpolago.

Kakšen je po vašem mnenju dober mentor?

MH: Dober mentor je tisti, ki si vzame čas in pride študentu ali dijaku nasproti, ne glede na to, kako zaposlen je s svojimi projekti. Pri mlademu človeku poskuša pridobiti oz. odkriti tista znanja, ki ga zanimajo, da lahko na delovnem mestu prispeva svoj maksimum.

AJ: Dober mentor je tisti, ki je pri vleki betonskega bloka navkreber v isti vrsti kot vsi njegovi učenci.

Sta naziv naj mentor pričakovala ali je bil popolno presenečenje? Zakaj?

MH: Ne, naziva nisem pričakoval, ker nisem tipa človeka, ki bi se rad izpostavljajal. Bilo je presenečenje.

AJ: Tudi jaz tega nisem niti malo pričakoval. Zdi se mi normalno, da se pri svojem delu maksimalno potrudim in dam študentom čim več, ne da bi to povezoval s katero koli titulo.

Kaj vama ta naziv pomeni?

MH: Skleпам, da če te nekdo opazi, potem delaš dobro.

AJ: To je neka potrditev, da sem v osmih letih naredil nekaj dobrega za podjetje.

Kaj bi na tem področju še rada dosegla?

MH: O dosežkih ne razmišljam. Razmišljam le o

projektih, ki prihajajo, in kako študente čim bolj vključiti, da čim hitreje postanejo samoiniciativni in samostojni. Take ljudi in zaposlene Kolektor potrebuje.

AJ: Želim si, da bi z Mitjo čez iDRIUM 'precedila' čim več kakovostnega kadra, na katerega bi bila ponosna ob uspehu pozneje v njihovi poklicni karieri.

Imata morda kakšen nasvet za ostale mentorje?

MH: Ni preprek, so le izzivi, včasih težji, včasih lažji.

AJ: Ne diši vsaka stvar vsakemu enako. Zato je pomembno, da iz študentov znamo izbežati tisto, v čemer so najboljši in kar jim najbolj diši.

Kdo si po vašem mnenju zasluži naziv naj štipendist oz. kakšen mora biti dober štipendist?

MH: Štipendist, ki razmišlja širše in je prilagodljiv. Na ta način lahko uskladi delo v podjetju, ki ima včasih tudi tempirane roke, ter obveznosti na fakulteti.

AJ: Dober štipendist zna dobro kombinirati svoj čas med študijem in delom v smislu, da nič od naštetega ne trpi. Uživa v tem, kar dela, in mu ni nič težko narediti. Na pravi način zna pristopiti k problemu in se vsaj do določene točke dokopati do rešitve, preden prosi za pomoč. Na dolgi rok s svojim znanjem pomaga tudi ostalim članom ekipe, vključno z mentorji. Vsekakor bi se na iDRIUMu našla vsaj (še) dva taka.

Dober mentor je tisti, ki je pri vleki betonskega bloka navkreber v isti vrsti kot vsi njegovi učenci.

Naj mentor: Marjeta Žonta

Bistvo internega izobraževanja in mentorstva je praktično učenje, torej učenje o aktualnih stvarih. Prav to počne Marjeta Žonta na področju sistemov vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem. Zaposlena je v družbi Kolektor Group, v OE Centralne podporne dejavnosti. S svojimi bogatimi izkušnjami in znanjem uči zaposlene o pomenu, planiranju, izvajanju in preverjanju delovanja sistemov vodenja. Ti temeljijo na mednarodnih in avtomobilskih standardih (ISO 9001, ISO 14001, IATF 16949), za katere se je vodstvo koncerna odločilo in jih sprejelo kot ene ključnih temeljev poslovanja. Znanje o sistemih vodenja, o zavedanju pomena kakovosti ter o gospodarnem ravnanju z okoljem je bistveno za Kolektorjeva podjetja, za uresničevanje njihovih ciljev ter za doseganje željene učinkovitosti. Marjeta Žonta je svoje izkušnje, dobro poznavanje vsebine dela, metod, orodij in organiziranost Kolektorja v preteklem letu uspešno prenašala na zaposlene po vsem koncernu. Obiskala je vsa Kolektorjeva podjetja v Sloveniji, v BiH, Srbiji, Italiji ter izobraževala sodelavce v Mehiki in ostalih državah. Vešče je premagovala komunikacijske ovire in pozitivno vplivala na sprejemanje podanih vsebin. S tovrstnim internim izobraževanjem je Marjeta Žonta dala Kolektorjevim družbam nova znanja o vodenju kakovosti in ravnanju z okoljem, ki so osnova njihovega poslovanja in razvoja. Ker z veseljem opravlja svoje delo, ker z dobrim pristopom usmerja, prenaša znanje in izkušnje na sodelavce ter druge zaposlene, predvsem pa, ker daje dobre nasvete in pojasnila na svojem strokovnem področju, si zasluži priznanje Naj izobraževalka.

Izbrana si bila za naj interno izobraževalko. Si ta naziv pričakovala ali je bil popolno presenečenje? Zakaj?

Bilo je popolno presenečenje, a zelo prijetno. Podjetij v sklopu koncerna Kolektor je veliko, s tem pa tudi izvajalcev internih usposabljanj. Med njimi je veliko dobrih, ki so bili tudi nominirani za ta naziv.

Kaj ti naziv pomeni?

Osebnostno mi pomeni visoko priznanje za delo, ki ga opravljam, pa tudi veliko motivacijo za naprej – da nadgradim gradiva, ki jih uporabljam pri svojem delu, in da se posvetim tistim temam s področja kakovosti in ohranjanja okolja, pri katerih lahko skupaj največ prispevam k izboljššanju stanja in optimizaciji delovanja.

Kaj so po tvojem mnenju glavne odlike dobrega, če ne kar odličnega internega izobraževalca?

Dober izobraževalec je tisti, ki sam dela to, kar uči. Biti mora dobro in hitro prilagodljiv, glede na potrebe udeležencev svojih usposabljanj – kakšno je njihovo predznanje, izkušnje, razumevanje jezika, nenazadnje pa tudi poznavanje okolja, iz katerega izhajajo. Spomnim se primera, ko sem sodelavki s Kitajske razlagala o kazalniku porabe pitne vode kot naravnega vira, pa me ni razumela. Na vse načine sem ji razlagala, da je to voda iz pipe, ki jo v podjetju vsak dan porabljajo. In potem je ona meni razložila, da pri njih temu ne rečejo pitna voda, ampak voda iz pipe; pitna voda je pri njih v plastenkah, ne v pipah. Taka spoznanja ti dajo misliti.

Letošnje leto je bilo zate na področju internih izobraževanj izjemno pestro. Kaj bi na tem področju še rada dosegla?

Rada bi, da bi se vsi zavedali, da se moramo na vseh področjih tako ali drugače nenehno izobraževati, usposablјati in izboljševati svoje veščine. Zahteve kupcev se spreminjajo, podnebje se spreminja, generacije imamo različen pogled na dogajanje in reševanje problemov. Ne smemo čakati, da nas bo nekdo za vse to izobrazil. Sami moramo brati kakovostno literaturo, spremljati aktualno dogajanje skozi besedo in sliko čim bolj objektivnih medijev, se o tem pogovarjati in proaktivno spodbujati debate, predvsem pa aktivnosti za izboljševanje obstoječega stanja. Osebnostno življenjsko vodilo izhaja iz mojih skavtskih časov, zapisal pa ga je Robert Baden - Powel, ustanovitelj skavtskega gibanja: »Edini način, kako doseči srečo, je, da srečo podarjamo bližnjim. Poskusimo pustiti svet za seboj kanček boljši, kot smo ga dobili.« S takim delovanjem bomo ohranili in izboljšali stanje narave, dali na trg boljše izdelke, zagotovili učinkovitejše poslovanje naših podjetij in izboljšali naše medsebojne odnose.

Imaš morda kakšen nasvet za ostale interne izobraževalce?

Naj jasno in glasno poudarimo, kar je bistveno – ker marsikaj ni. Naj po domače pojasnimo, kakšne bodo posledice za kupca, za naravo, za naše podjetje, če se določene zahteve ne bomo držali. Naj preverijo, če so udeleženci razumeli, kar so jih želeli naučiti. In naj redno preverjajo, kako se naučeno izvaja v praksi. Če se ljudje tega držijo in so rezultati dobri, potem je cilj dosežen.

Rada bi, da bi se vsi zavedali, da se moramo na vseh področjih tako ali drugače nenehno izobraževati, usposabljati in izboljševati svoje veščine.

Tudi Afrika je del našega delovnega vsakdana

Kolektor Turboinštitut je v Ugandi dobavil, montiral in zagnal že več kot osem elektrarn. Več kot dve tretjini električne energije namreč pridobijo iz vodne energije.

Uganda je dežela z veliko prebivalci, malo energije in veliko potenciala. Dostopnost do električne energije je v povprečju le 19-odstotna – v urbanih naseljih 23-odstotna – in je med slabšimi v Afriki.

Naš prispevek k izboljševanju energetskega razmerja
V zadnjih 30 letih so posekali 40 odstotkov gozda. Gozd, ki se mu v jeziku svahili reče džungla, je tako ostal le še v nacionalnih parkih. Večino lesa porabijo domačini za izdelavo oglja, s katerim kuhajo. Prebivalstvo skokovito narašča in ljudje se v iskanju površin za pridobivanje hrane vedno bolj zajedajo v neokrnjena območja dežele.

Alternativa oglju je tudi elektrika, ki pa je za večino nedostopna in predraga. Prispevek Kolektor Turboinštituta k izboljšanju energetskega razmerja je pomemben, saj na oddaljenih območjih gradimo manjše elektrarne, ki pomagajo širiti električno omrežje.

Terensko delo je zahtevno

Delo v oddaljeni deželi je zahtevno, še posebej na predelih, ki so več ur oddaljeni od urbanih naselij. Od hotela do elektrarne se vozimo kako uro daleč po blatnih cestah z lokalnim šoferjem. Tudi delo na objektu je naporno zaradi vročine in vlage.

Mahoma

Mahoma

Sindila

Kolektor Turboinštitut na oddaljenih območjih Ugande gradi manjše elektrarne, s katerimi pomaga širiti električno omrežje.

Po napornem delu se vrnemo v hotel, ki je najboljši v okolici in ima v sobi občasno tudi klimatsko napravo. Za njeno delovanje je potrebna električna napetost, kar ni ravno običajno. Če imamo srečo, se lahko stuširamo z vodo iz tuša, ki je rahlo rumene barve. A osebje je prijazno in nam prinese v sobo lavor s precej vode in mivke, da s sebe lažje zdrgnemo umazanijo. Vse to je še sprejemljivo, dokler si ne predstavljamo, da z enako vodo perejo in pripravljajo tudi hrano. Vedno na nas preži nevarnost diareje, malarije, ebole in drugih zdravstvenih težav.

Kulturni šok, lepa narava in prijazni ljudje

Občasno si lahko privoščimo oddih, se ozremo naokoli in prepoznamo lepote narave, ki obdaja elektrarne. Ljudje na podeželju živijo drugače. Večkrat smo slišali, da so črnci leni. V teh odročnih

krajih je dejansko tako videti. A razloga sta dva. Eno je zemlja, ki je rodovitna in kar koli posadijo, zraste. Tako imajo na dvorišču banane, jam, mango in mnogotere druge darove narave. Drugi vzrok pa je družbeni: poznajo le svoj način dela. Ne govorim o ročnih spretnostih in poklicnih veščinah, temveč o običajni uporabi metle. Ker živijo v hišah iz blata in trsja ali pa iz doma narejenih zidakov, metle ne uporabljajo. V najboljšem primeru pometajo s šopom šibja.

Ko domačini srečajo belca (*muzungu*), ga pozdravijo: »How are you?« (Kako si?) Otroci pa radi dodajo še: »Give me money.« (Daj mi denar.) Občutek sem imel, da smo za njih hodeče vreče denarja.

To je realen opis življenja v centralni Afriki, na meji med mirno Ugando in nemirnim Kongom, kjer so razmere zaradi vojne še slabše.

King Fisher

Mati z otrokom

Jezero

Jesenski čas je poln raznolike hrane

Z zdravo prehrano se danes ukvarja ogromno ljudi, vendar je prav, da upoštevamo tudi nasvete prednikov. Ti največkrat niso podprti s tehnološkimi in znanstvenimi dokazi, a so plod izkušenj in zdrave pameti.

Življenjska filozofija petih stebrov

Eden od takih, ki je že pred 150 leti razmišljal, svetoval in pisal o zdravi prehrani, je Sebastian Kneipp. Postavil je življenjsko filozofijo zdravja, ki temelji na petih stebrih: vodi, prehrani, zeliščih, gibanju in zdravem življenjskem slogu. Težko si predstavljamo, da je nekdo že v tistem obdobju opazil pomen uporabe sezonskih živil. V času, ko sta nam zelenjava in sadje z vsega sveta na voljo vse leto, bi nam nekaj Kneippove modrosti prišlo še kako prav.

Največ zdravja se skriva v barvitih pridelkih

Jesen s seboj prinese hladnejše dni in s tem tudi prehladna obolenja. Prav je, da se na to ustrezno pripravimo in ne prenehamo z gibanjem v naravi in na svežem zraku, pa naj bo to delo ali šport oz. sprostitev po vsakodnevem delu. S tem si krepimo zdravje in vzdržujemo odpornost imunskega sistema. Vse skupaj moramo podkrepiti s primernim hidriranjem telesa in pravilno prehrano.

Naši predniki so se pri prehrani ravnali po letnih časih: na krožniku je bilo tisto, kar je v tistem obdobju zraslo na njivi ali v naravi. Danes imamo praktično ves čas na razpolago vse, kar si zaželimo. Pa vendar je dobro, da pomislimo, kaj je tisto, kar bi bilo za nas optimalno in najboljše. Jesen je letni čas, poln raznolike in raznobarne hrane. Predniki niso poznali njene kemične sestave, vedeli pa so, da se največ zdravja skriva v najbolj aromatični in najbolj živo obarvani hrani ter v začimbah.

Začimbe so vir antioksidantov

Dobro je, da uživamo živila, ki so bogata z antioksidanti, saj nam ti krepijo organizem. Meritve po mednarodni metodologiji so pokazale, da največ antioksidantov vsebujejo začimbe, in sicer klinčki, cimet, origano, kurkuma, kumina, peteršilj in bazilika. Antioksidanti so lahko različne snovi, največkrat pa gre za vitamine in minerale. Najdemo jih v vsem sadju in zelenjavi. Nekateri antioksidanti so močnejši kot drugi, prav tako kot nekatere vrste živil vsebujejo več antioksidantov kot druge.

Z ingverjem do večje odpornosti in dobrega počutja

Poskusite ta preprost recept, ki je pripravljen v nekaj minutah in termično zaprt zdrži v hladilniku kar nekaj časa.

Potrebujemo: **ingverjevo koreniko, med in limono**. Ingver na drobno naribamo v posodico, zalijemo z limoninim sokom in zmešamo z medom. Nekateri svetujejo, naj mešanica stoji vsaj 24 ur in se jo odcedi, preden se jo začne uporabljati. Če vam je všeč močan okus, lahko pojedete eno žličko na dan, lahko pa eno žličko dodate v tople čaj. Ingver zagotavlja takojšnje odprtje nosne votline.

Ta recept bo hitro izboljšal vaše zdravje in počutje. Z njimi boste okrepili imunsko odpornost, okrepili črevesje, zdravili želodec, vneto grlo ali kašelj, lajšali prehlad ...

Za večjo odpornost

Korenje, vse vrste rumenih in oranžnih buč ter sladki krompir

so polni betakarotena, ki večja odpornost in pomaga vitaminu A, da ga telo absorbira. Da je pretvorba vitamina A učinkovita, morajo biti prisotne maščobe. Znana lastnost betakarotena je, da se v telesu pretvori v vitamin A, ki pomaga pri preprečevanju boleznih srca in rakavih obolenj.

Rdeča pesa je dobra za kri, kar je tudi znanstveno potrjeno. Vsebuje visoke koncentracije železa, kalija in folne kisline, znane kot vitamin B9. Železo je pomembno za nastanek rdečih krvnih celic, ki oskrbujejo telo s kisikom. Kalij pomaga pri reguliranju krvnega pritiska in utripa, folna kislina pa pri preprečevanju slabokrvnosti.

Kislo zelje obogati našo prehrano z zanimivimi okusi in aromo. Sočasno zaradi hranil ugodno vpliva na imunski sistem, zato ga je posebej koristno uživati v hladnejših dneh. Vsebuje vitamin C, folno kislino in vlaknine ter je v uravnoteženi prehrani zelo zaželeno.

Jabolka so bogato skladišče mineralov, vitaminov in drugih življenjsko nujnih snovi. Vsebujejo vitamine A, vitamine skupine B in vitamin C. Največ vitamina C je v kožici, tik pod površjem lupine – kar šestkrat več kot v mesu jabolka. V lupini je tudi več kot dve tretjini vlaknin in skoraj vsi antioksidanti. Za boljše delovanje prebavil, čiščenje krvi in za moč zmiksamo dve jabolki in eno rdečo peso ter spijemo gosti sok. Za boljši imunski sistem nastrgamo hren, dodamo limono, naribana jabolka, solimo in premešamo skupaj s kislo smetano.

Čaj iz **timijana (materina dušica)** uničuje bakterije in črevesne parazite, ki povzročajo gnitje. Čaj iz timijana krepi želodec in črevesje, še zlasti skupaj s sivko in poprovo meto. V kuhinji timijan ne bi smel manjkati. Težko hrano naredi lažje prebavljivo. Je močno in enostavno zelišče, ki se uporablja tudi pri razstrupljanju. Je odličan spodbujevalec imunskega sistema, saj pozitivno vpliva na nastajanje belih krvnih celic, hkrati pa povečuje odpornost proti tujkom, ki napadajo telo. Prav timijanov čaj nam bo pomagal krepiti odpornost, saj topi sluz v želodcu in pljučih ter ima takojšnjo razkužilno moč. Priporočajo ga pri vseh okužbah dihal, astmi, pljučnici ter pri boleznih želodca in črevesja.

Šipek vsebuje veliko vitamina C, zato si privoščite šipkov čaj. Slovi kot vsestranska zdravilna rastlina brez neželenih stranskih učinkov. Zaradi visoke vsebnosti vitamina C v plodovih so različni šipkovi pripravki redni spremljevalci prebolevanja okužb, kot sta prehlad in gripa. Z njimi si lahko krepimo tudi splošno odpornost.

Predvsem **citrusi** veljajo za protiprehladno sadje številka ena, ker vsebujejo velike količine vitamina C, poleg tega pa vrh sezone dosežejo prav v hladnejših mesecih. Na voljo so nam pomaranče, limone, mandarine, grenivke, pomelo in kumkvat.

Za odpornost je pomembno, da uživamo **jogurt z aktivno bakterijsko kulturo**. Za zdravje je dovolj le lonček na dan. Jogurt vsebuje pomembne bakterije, ki v želodcu poskrbijo, da telo lažje vsrka hranilne snovi.

Ne pozabimo pa tudi na koristna živila, kot so česen in čebula kot naravna antibiotika, gomolj zelene, kivi, kaki, jagodičevje, slive, različna zelišča, zeleni čaj, brusnični čaj, med ...

Proaktiven pristop k menopavzi je pomemben del kadrovske strategije

Vprašanje je, kako in v kolikšni meri hormonske spremembe v menopavzi vplivajo na delo žensk in ali vplivajo tudi na trg dela. Podatki iz študij namreč kažejo, da je vpliv pomemben tako individualno kot širše, saj je raven specifičnih težav sorazmerno visoka.

Zaradi demografskih sprememb se že zmanjšuje ponudba delovne sile, projekcije pa jasno kažejo, da bo postajal kadrovski bazen še plitvejši, kar bo pomemben omejitveni dejavnik za gospodarsko rast. Skrb vzbujajoča je nizka delovna aktivnost med starejšimi (55–64 let), saj je med najnižjimi v EU, in to predvsem pri ženskah (39,5 % proti 51,7 % pri moških). Spodbude za podaljšanje delovne aktivnosti tako postajajo vse pomembnejše.

Izzivi menopavze na delovnem mestu

Pričakovati je, da bodo ženske, starejše od petdesetih let, najhitreje rastoči segment delovne sile. Velika večina bo obdobje menopavznih sprememb preživela na delovnem mestu. Za nekatere to ne vpliva na njihov vsakdan, druge pa se soočajo s specifičnimi težavami. Šest od desetih jih občuti negativni vpliv

Večina žensk, starejših od 50 let, bo obdobje menopavze preživela na delovnem mestu. In šest od desetih jih občuti negativni vpliv menopavznih težav na njihovo delo.

menopavznih težav na njihovo delo. Tu ne gre le za stereotipne vročinske oblike, bolj jih motijo nespečnost, utrujenost, težave s koncentracijo, pozornostjo in spominom ter tesnoba. Težave psihološke narave jih najbolj presenetijo, premalo pa

imajo tudi informacij, kako naj se z njimi spopadajo. Težave so običajno prehodne in kmalu izzvenijo. Lahko pa se začnejo zgodaj v perimenopavzi in trajajo celo desetletje. Pomenopavzno obdobje pa prinaša dolgoročno tveganja za osteoporozo, srčno-žilne zaplete in težave s kognicijo.

Načrtovanje strategij in spodbud

Načrt upravljanja starejših zaposlenih žensk kot specifične skupine naj postane ključni del kadrovske strategije podjetja. Gre predvsem za razvoj kompetenc na področju ohranjanja in krepitev zdravja, za prilagoditve delovnih pogojev, pa tudi za ozaveščanje celotnega kolektiva, za vključevanje ter podpiranje raznolikosti. Potrebne so smernice: tako za ženske z motečimi simptomi menopavze kot za njihove sodelavce in nadrejene.

V razvoj in uvajanje programov za dobro počutje je poleg zunanjih strokovnjakov treba vključiti tudi ženske same, da na osnovi lastnih izkušenj prispevajo ideje in predloge. Pri tem iščemo ukrepe, ki bodo zagotavljali, da bodo starejše zaposlene psihofizično sposobne delati dlje in jih hkrati spodbujali, da si bodo želele biti dlje delovno aktivne. Šele z uskladitvijo različnih pogledov bo projekt dobro zastavljen, lažje uresničljiv in učinkovitejši.

Z ukrepi spodbujamo vseživljenjsko učenje tudi na področju, ki je bolj zasebno, na podlagi tega znanja pa omogočamo aktivne izboljšave življenjskega sloga ter s tem ohranjamo zdravje in fizične zmogljivosti zaposlenih žensk.

Magdalena Fabčič, biologinja po osnovni izobrazbi, je Ajdovka z zanimivim poklicem. Je vodnica skozi menopavzo.

Izkušnje kažejo, da zelo dobre rezultate prinašajo interaktivne skupinske delavnice oz. podporne skupine. Pri naboru zanimivih, specifičnih tem naj sodelujejo zaposlene. Nujno pa je vzpostaviti varno okolje in odkrito komunikacijo za izmenjavo mnenj in izkušenj.

Individualen pristop z osebnim zdravstvenim svetovanjem je priporočljiv za tiste z izrazitimi težavami (metabolni sindrom, kajenje, depresija ...). A zavedati se je treba, da niso vse ženske pripravljene zaupati svojih težav in se o njih včasih ne želijo pogovarjati. Zato naj se jim omogoči podpora kadrovske službe ali odgovornih za zdravje pri delu ter izobraževalne vsebine, kako si lahko olajšajo specifične težave.

Prilagoditev delovnih mest

V okviru možnosti naj se tem ženskam omogoči občasno delo na domu ali na drugi oddaljeni lokaciji ter oblike prožnega dela (gibljiv delovni čas, časovni krediti ter možnost strnjene delovnega časa, kadar se zaposlena dobro počuti). Na tak način bo izraba delovnega časa učinkovitejša.

Podpora naj bo individualno prilagojena potrebam posameznice in lahko traja tudi zelo kratek čas. Prilagoditve so lahko preproste in z minimalnimi stroški, kot je razpoložljivost hladne vode, kotička za umiritev, rezervna oblačila ali nakup ventilatorja za pisalno mizo. Pomembne so zlasti prilagoditve dejavnikov delovnega okolja, ki bi sicer lahko poslabšali težave: visoke temperature in vlažnost prostorov, slabo zračenje, hrup in stres.

Prednosti za delodajalce

Z dvigom delovne aktivnosti lastnih starejših zaposlenih žensk delodajalec uspešno premošča kadrovske vrzeli, kar je lahko konkurenčna prednost in pomemben element ugleda zaposlovalca. Starejši zaposleni v delovno okolje vnašajo številne

prednosti, kot so dolgoletne izkušnje, tako življenjske kot delovne, pridobljena znanja in kompetence, stabilnost, sposobnost presojanja, izkušnje vodenja in timskega dela ter izrazito pripadnost podjetju. Pravzaprav so ženske v menopavzni starosti na vrhuncu svoje kariere, zato je podpora tudi ekonomsko upravičena.

Ker jim delodajalec prisluhne, so zaposleni bolj zadovoljni in zavzeti, poveča se njihov občutek odgovornosti in lojalnosti. Podporni ukrepi pripomorejo k izboljšanju organizacijske klime, s tem pa tudi osredotočenosti na delovne izzive, angažiranosti in učinkovitosti, kar se odraža v dobrih poslovnih rezultatih podjetja.

V razvoj in uvajanje programov za dobro počutje na delovnem mestu je poleg zunanjih strokovnjakov treba vključiti tudi ženske same, da na osnovi lastnih izkušenj prispevajo ideje in predloge.

Ozaveščanje zaposlenih

Gre za gradnjo odprte, vključujoče kulture, za spremembo v miselnosti in odnosih, pri čemer je bistveno preprečevati starostno diskriminacijo in predsodke. Poudarek naj bo na komunikaciji in informiranju: izobraževalne delavnice za vse zaposlene, članki v internih glasilih ali na intranetu, informativne zloženke in plakati, posebni dnevi, namenjeni temi o menopavzi. Sodelavce na ta način ozaveščamo o specifičnih potrebah skupine žensk v zrelih letih ter jih spodbudimo, da sami pripomorejo k podpori in vključevanju. S tem se izboljšajo delovno vzdušje in medosebni odnosi, povezanost med različnimi generacijami in spoloma, boljša pa je tudi povezanost timov in sodelovanje pri delu.

Hotel Jožef leži na stičišču zgodovinskih, kulturnih in tehničnih poti mesta Idrija in predstavlja vez med preteklostjo in sedanjostjo ter sodobnostjo in bogato tradicijo.

Restavracija hotela Jožef sledi slogu hotela in v svojo ponudbo uvršča tako tradicionalne kot tudi sodobne jedi. Prepustite se razvajanju brbončic, naj bo to ob posebni priložnosti ali pa kar tako.

HOTEL JOŽEF

HOTEL JOŽEF, Vojkova 9A, SI 5280 Idrija, Slovenija
tel. št. 08 20 04 250
e-pošte info@hotel-jozef.si
www.hotel-jozef.si

31,26 EUR

POŽARNA ODEJA 1,2 X 1,2 V ETUIJU

Izdelana je iz 100 % steklenih vlaken in temperaturno odporna do 550°C. Namenjena je za uporabo v gospodinjstvu (predvsem v kuhinjah, kjer zaduši ogenj v primeru goreče maščobe) kot tudi v industriji. Z njo lahko zaščitimo tudi človeka. Shranjena je v trdi PVC embalaži.

21,35 EUR

GASILNI SPREJ BONPET

Učinkovito sredstvo za gašenje vseh vrst začetnih požarov.

Vsebina: 600 ml tekočine Bonpet
Domet: 4 metre
Čas gašenja: 40 sekund

99,06 EUR

GASILNIK - CO₂, 5kg 5EG 89B

Gasilni aparat na CO₂ znamke Gallus je namenjen za uporabo v lakirnicah, delavnicah z računalniško in električno opremo, laboratorijih, industrijskih halah ter posod, kjer uporaba gasilnih praškov ni priporočljiva. Z aluminijasto tlačno posodo in dolgo cevjo so primerni za gašenje požara vrste B in C. Gasilniki po uporabi ne puščajo ostankov.

EKOLOGIJA

VARNOST

TRGOVINA

KOLEKTOR

Kolektor EVT-Sistemi d.o.o.

Arkova 17a, 5280 Idrija

Telefon: 05 37 74 840

Elektronska pošta: trgovina@evt.si

e-trgovina: <http://trgovina.evt.si>

Delovni čas:

ponedeljek 7 - 15

torek 7 - 15

sreda 7 - 15

četrtek 7 - 15

petek 7 - 15

sobota, nedelja in prazniki - zaprto

KOLEKTOR